

עמוד 1 מתוך 37 עמודים
עותק 5 מתוך 5 עותקים

סודי ביותר

הכנסת הארבע-עשרה
מושב שלישי

נוסח לא מתוקן

3

פרוטוקול מס'

מישיבת ועדה משותפת של ועדת החוץ והבטחון

וועדת החוקה, חוק ומשפט בענין חוק השב"כ

יום חמישי, כ"ב בתמוז התשנ"ח, (16 ביולי 1998), שעה 09:00, בת"א

נכחו: חברי הוועדה:

ע' לנדאו - היו"ר
א' אור
ב' אילון
רן כהן
ח' מירום
ד' מרידור
ג' עזרא

מוזמנים:

מ' מזוז - משנה ליועץ המשפטי לממשלה
ש' [ ] - היועץ המשפטי של השב"כ
ש' שטיין - יועץ משפטי במשרד ראש הממשלה
ב' [ ] - יועץ משפטי בשב"כ
ר' רוטר - סגן היועץ המשפטי לשב"כ
א' שטרנברג - משרד המשפטים
א' אסטרסון - מתמחה בלשכה המשפטית בכנסת
א' [ ] - מתמחה בלשכה המשפטית בשב"כ

מזכיר הוועדה: ט' כהן

יועץ משפטי: צ' ענבר

קצרנית: ט' קוטלר

1. הצעת חוק שירות הבטחון הכללי, התשנ"ח-1998.

סדר-היום:

=====

1. הצעת חוק שירות הבטחון הכללי, התשנ"ח-1998.
היו"ר ע' לנדאו:

אני פותח את הישיבה.

סעיף 1 -

מ' מזוז:

בהגדרה הראשונה אנחנו רוצים להדגיש דבר שאולי הוא מובן מאליו, אבל היה צריך הדגשה, שאנשי השירות הם עובדי מדינה. זה לא תאגיד שעומד בפני עצמו, אלא הוא חלק משירות המדינה על כל המשתמע מכך. בפועל היום הם עובדי מדינה, אבל אני מדגיש את זה.

יש פה שלוש הגדרות שונות: תקנות, כללים והוראות שירות. תקנות וכללים, שניהם אותו סוג של נורמה, הם חקיקת משנה, כשהבדל היחיד בהם הוא בנושא הפירסום. כלומר, הם מותקנים באותה דרך, באותה פרוצדורה, אותם אישורים וכו', הכללים יעסקו בנושאים שמטבעם מחייבים חסיון, ולכן יש בסוף החקו הוראה שאומרת שכללים לא מתפרסמים ברשומות אלא בתפוצה פנימית לנוגעים בדבר, בעוד שתקנות מתפרסמות ברשומות בדרך הרגילה. לכן ההבחנה בין כללים ותקנות היא לפי התוכן שלהם. מבחינת המעמד הנורמטיבי שלהם זה אותו מעמד ואותו הליך.

רן כהן:

בנוסח הזה מתחייב אישור כפול, גם של ועדת השרים וגם של הוועדה. כלומר, לא רק ידיעה, גם אישור של הוועדה לענייני השירות.

מ' מזוז:

כל חקיקת משנה כאן עוברת שני שלבי אישור, גם של ועדת השרים וגם של הוועדה הזאת של הכנסת.

ד' מרידור:

הערה ראשונה נוגעת לדברים האחרונים של מר מזוז. השאלה מה יהיה בתקנות ומה יהיה בכללים היא לא שאלה טכנית. היא שאלה מהותית. לא כל מה שראש הממשלה ירצה לשים בכללים, הוא רשאי לשים. יש דברים שחייבים להיות בכללים ויש דברים שחייבים להיות בתקנות. זאת אומרת שהפירסום הוא חלק חיוני שלהם.

אנחנו קובעים כאן משהו בצורה מוזרה. קובעים הגדרה של ועדת כנסת, שאני לא יודע אם בכלל הכנסת תקים אותה. אין חובה על הכנסת להקים ועדה לענייני שירותים. אין חובה לכנסת להקים ועדת משנה בכלל, אפילו ועדת החוץ והבטחון עצמה לא מופיעה לדעתי בחוק יסוד: הכנסת. שום ועדה לא מופיעה שם, ודאי לא ועדות משנה. מה יהיה אם הכנסת לא תקים ועדת משנה? התקנון מסמיך להקים ועדות משנה ולא מחייב להקים ועדות משנה. הכנסת נוהגת מזה כעשרים שנה להקים ועדת משנה לשירותים. לא תמיד היה דבר כזה ולא בטוח שתמיד יהיה דבר כזה. לכן, השאלה היא אם אנחנו יכולים להניח בחוק קיומה של ועדה שאין חובה להקים אותה. אם רוצים לחייב את הקמתה, ויתכן שצריך לחייב את הקמתה, יכול להיות שהמקום הראוי לכתוב את זה הוא לא כאן אלא במקום אחר, בחוק יסוד: הכנסת. אנחנו לא נוהגים לעשות תיקוני אגב בחוק יסוד. אבל מבחינת ההליך המשפטי, מה יהיה אם הכנסת לא תקים ועדת משנה?

מ' מזוז:

בזמנו הקמנו ועדה מיוחדת לצורך הענין הזה. חשבנו שצריכה להיות ועדת משנה משותפת של ועדת החוץ והבטחון וועדת חוקה במתכונת הוועדה שדנה בחוק. זו היתה ההצעה המקורית, ואז היה בזה כינון ועדה מכוח החוק הזה. לאחר מכן נאמר שמאחר שבמילא יש ועדת משנה שעוסקת בנושא הזה, אין טעם לפצל ולעשות כפילויות. אז קיבלנו את ההערה שנתלבש על ועדת משנה קיימת. אבל אם צריך לתת לה עיגון, אפשר אולי לעשות את זה פה ולתת לזה ביטוי בסעיף 6.

ד' מרידור:

יש פה שני דברים. האחד הוא צורת החקיקה, והשני הוא המהות. מבחינת צורת החקיקה, הייתי כותב שתהיה ועדה של הכנסת. אפשר לכתוב שהכנסת רשאית להסמיך אחת מוועדותיה או ועדות המשנה שלה להיות הוועדה הזאת, אבל הוועדה היא ועדה מיוחדת שהחוק הזה מקים. יכולה ועדת החוקה, או כאן או בתקנון הכנסת, לקבוע שוועדה מסוימת תהיה הוועדה הזאת. אני לא חושב שאפשר להתייחס לקיומה של ועדה שחוק היסוד ואפילו התקנון לא מזכירים אותה.

אבל הערה שניה היא הערה של מהות. אתם רציתם בהתחלה שתהיה ועדה משותפת. מה שינה את דעתכם?

ח' מירוס:

אני התנגדתי. היתה הצעת חוק ממשלתית שתהיה ועדה משותפת. אני חשבתי שמדובר בהרחבת יתר. התלבטנו בענין זה גם עם היועצים המשפטיים של השב"כ ועם ראש השב"כ. אין כל ספק שיש פה סוגיות שהן גם חוקתיות או חוקיות עמוקות, אבל במאזן האינטרסים של שמירת סודיות ואי-הרחבת שותפי סוד אל מול הצורך להגן בנושאים חוקתיים ובנושאים שקשרים לזכויות אדם, חשבנו שאפשר יהיה לסמוך על אנשי ועדת המשנה או ועדת הכנסת המיוחדת לענין זה, שהם יגלו ערנות גם לנושא הזה. זה היה שנוי במחלוקת.

חבר-הכנסת דדי צוקר שהיה יושב-ראש ועדת החוקה באותה עת סבור היה שצריכה להיות ועדה משותפת. אני לא שיניתי את דעתי שהמתכונת צריכה להשאר במתכונת של הוועדה הזו ולא אסתיר שזה קשור אצלי גם בהקשר לעניינים אחרים שיכול להיות שיחוקקו בעתיד בהקשר למוסד או בהקשר לנושאים נוספים אחרים, שיפה להם השתיקה ושהרחבת המערכת יכולה לגרום לנזק גדול מאד לארגון עצמו.

רן כהן:

הנושא של ועדת החוץ והבטחון מעוגן בתקנון, כי היא מנויה כאחת הוועדות הסטטוטוריות של הכנסת.

ד' מרידור:

איפה?

רן כהן:

בתקנון.

ד' מרידור:

זו חקיקת משנה.

רן כהן:

זה לא שהכנסת בכל פעם מתכנסת ומחליטה מרצונה הטוב על מנין הוועדות שהיא ממנה. כשהיה צריך להקים את הוועדה למעמד האשה ועוד ועדות, שינו את התקנון. הוסיפו את זה. אבל אם זה לא מופיע - אני בעד מה שאומר חבר הכנסת דן מדירוד.

ד' מרידור:

זו לא הוועדה במליאתה. אני מדבר על ועדת משנה.

רן כהן:

ועדת משנה צריכה להיות מנויה. אם המשפטנים יגידו שמעצם הזכרתה או כסמכות שמופיעה בענין, ממילא ועדת החוץ והבטחון בכל דור צריכה למנות - - -

ד' מרידור:

אני לא מתנד שתהיה ועדה, אבל הדרך לא נכונה. לא המהות. הדרך הנכונה היא לא בחוק כזה אלא בצורה אחרת.

רן כהן:

אני מסכים שהענין צריך להיות מובהר. אני מתנגד לשינוי המבנה של ועדת המשנה. אני חושב שועדת המשנה צריכה להיות ועדה של ועדת החוץ והבטחון. ידועה עמדתי גם לגבי חשיפת דוחות בפני הוועדה הזאת, כשבנושא זה חשבתי שצריך לעשות שינוי. הערתי את תשומת הלב שדוחות ביקורת צריכים להיות מועברים לוועדה ועכשיו הוגש חוק בענין זה.

נאמר את האמת. הלא הוועדה הזו יושבת על מנגנון, על עצב פוליטי מאד רגיש. לשמחתנו בעצב הפוליטי הרגיש הזה היא עובדת כבר שנים רובת, חרף מתחים פוליטיים באופן די תקין, לדעתי. אבל ברגע שזו תתחיל להיות ועדה משותפת של שתי ועדות ויתחילו מלחמות פוליטיות בין הוועדות, ומי יהיה בוועדות, זה לא יתרום לענין. מספר חבריה קטן ואינטימי משום שהיא מתוך ועדה אחת. ואז אין צורך שיהיו סביב הדבר הזה מתחים. ברגע שתהיה ועדה משותפת, אוטומטית יורחב מספר חבריה.

ד' מרידור:

אני לא מדבר על ועדת השירות. ועדת השירות תהיה ועדת שירות. אני מדבר על מי יאשר את הכללים, זה הכל.

רן כהן:

אני אומר שוועדת השירות.

ח' מירום:

יש כאן חובות כלפי הוועדה. כלומר, זו ועדת המשנה.

מ' מזנז:

מבחינה משפטית פורמלית יש ועדה עומדת בזכות עצמה וקוראים לה ועדת השירות. משפטית יש לנו ועדה כאילו חדשה שנקראת ועדת הכנסת לענייני השירות. משפטית זו ועדה פרסונלית אנחנו כאילו מזהים שהוועדה הזו היא אותה ועדה שהיום אנחנו מכירים אותה כוועדת המשנה לשירותים חשאיים. אני מבין שלמהות אין הסתייגות.

עמ' 5 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

ד' מרידור:

אני שאלתי למה אתם משנים את דעתכם.

מ' מזוז:

זה בא כתוצאה מהערות מכיוון השירות. ההערה הזו התקבלה על ידי הדרגים המחליטים.

ג' עזרא:

אני חושב שחשוב מאד שבסעיף הגדרות יהיה לא רק עובד השירות אלא גם מי שעובד מטעמו של השירות. אני חושב שאנחנו צריכים להשאיר את הוועדה לשירותים חשאיים, אם אנחנו רוצים לשמור באמת על היעילות של הביקורת כלפי השירות. ברגע שאתה הולך על ועדה משותפת, ההתכנסות שלה לא מסודרת ולא תדירה וקורות בה הדלפות.

ד' מרידור:

יש שאלה אחת שעליה דיברתי קודם. לדעתי לא כך צריך לנסח את הדבר. אני לא מדבר על מהות הניסוח. צריך לקבוע שתהיה ועדה של הכנסת, שהיא ועדת השירות, שתקים אותה ועדת החוץ והבטחון. אני חושב שאי-אפשר להקים ועדת משנה, כשלא ברור היא קיימת בכלל, שאין חובה להקים אותה אלא מכוח ההנחה הזאת.

לענין המהותי, אני לא התנגדתי שוועדת השירות תהיה כפי שהיא היום, מחברי ועדת החוץ והבטחון. אני שאלתי שאלה אחרת: מדוע הכללים והתקנות צריכים להיות מאושרים בידי ועדת המשנה לשירותים.

ח' מירום:

אני מפנה אותך לסעיף 11 שם תראה את חובת הדיווח. ראש השירות ידווח לוועדת הכנסת. כלומר, אתה בעד האפשרות שיהיו שני סוגי ועדות?

ד' מרידור:

היום יש שני סוגי ועדות. הוועדה שאנחנו יושבים בה היא ועדה אחרת.

ח' מירום:

זו ועדה שמכינה את החוק.

ד' מרידור:

אני לא מדבר על כך שראש השירות ידווח לוועדה משותפת. הוא ידווח לוועדת השירות. אין לי בעיה עם הסמכויות שלה, שעוד לא דנו בהן. אני מדבר על השאלה, מי צריך לאשר את התקנות או הכללים. התקנות האלה נוגעות לשני סוגים של עניינים. האחד, עניינים של השירות מבחינת יכולות הביצוע שלו, הארגון שלו וכן הלאה, ועניינים של פגיעה בזכויות האדם. לכן, הסמכות לאשר את התקנות צריכה להיות לוועדה משותפת או שתי ועדות. על זה שאלתי למה לא. לא על הרכב ועדת השירות. היא תהיה כמו היום.

ח' מירום:

התקנות יורדות לשורש העניין, לתוך הפירוטים.

ד' מרידור:

זה לא מצב שוועדת השירות עד היום לא נכשלה. הכשלון היה נורא ואיום. שנים רבות, ועדת השירות - כמו בתי המשפט - לא גילו מה שהשב"כ עושה. בתי המשפט אמרו, השופט לנדאו אומר, זו היתה מערכת שקר קבועה. ועדת השירות לא גילתה את זה.

היו"ר ע' לנדאו:

ואם היתה לך ועדה משותפת אחרת?

ד' מרידור:

אני לא יודע. אני רוצה להגיד שהאמירה שהצליחו והכל בסדר, היא לא נכונה. אני מדבר עכשיו על דבר אחד, על אישור התקנות ואולי הכללים. ההוראות לא צריכות אישור של הכנסת. הן צריכות אישור ממשלה. הכנסת כשהיא מאשרת, האם היא לא צריכה לתת גם היבט משפטי כשהיא מאשרת תקנות וכללים. אם היא צריכה לתת היבט משפטי, אפשר להגיד שיש יועץ משפטי לוועדה, אבל השאלה היא האם בכנסת, שיש לו חברי פרלמנט, ההיבט המשפטי לא צריך לבוא לידי ביטוי באישור הכללים והתקנות.

היו"ר ע' לנדאו:

למה הרכב ועדה אחד מול הרכב ועדה אחר יכול - - -

ד' מרידור:

אני לא יודע מי יהיו האנשים. יכולים להיות אנשים טובים פה ורעים שם, ולהיפך. אני מדבר על ההיבט המשפטי. כיוון שמדובר על גוף שמטבע בריאתי חייב ומוצדק שיפגע בזכויות אדם - כמו משטרה וודאי שב"כ - השאלה אם לא צריך שגם עין משפטית גם של הכנסת תבחן את זה באישור התקנות והכללים.

מ' מזוז:

אתה רוצה להבחין בין תקנות וכללים.

צ' ענבר:

שאלה נפרדת היא, האם זו תהיה ועדה משותפת של שתי הוועדות - ואלה אני לא מתייחס. אני רוצה לגעת בנושא של ועדת המשנה לשירותים חשאיים. היום, על פי תקנות הכנסת, לוועדה יש סמכות לבחור בוועדת משנה. רוצה - בוחרת, לא רוצה - איננה בוחרת. ועדת המשנה לשירותים חשאיים היא ועדת משנה שבחרה ועדת החוץ והבטחון על פי סמכותה ומרצונה הטוב והחופשי בלי שום לחץ וכפיה.

בנוסף לוועדת המשנה הזו ולוועדות משנה של ועדת החוץ והבטחון, יש לפי תקנות הכנסת, מעמד מיוחד בכך שברגע היא ועדת משנה כלשהי שלועדת החוץ והבטחון, ישיבותיה מוגדרות כחסויות הן לענין הפרוטוקולים והן לכל דבר וענין אחר.

לאחרונה קם לנו יצור נוסף ב"אשמתו", של חבר-הכנסת מירום, שבמקום "ועדת משנה" קוראים לו "תת-ועדה". היתה הצעה לאפשר העברת סמכויות סטטוטוריות המוקנות בחוק לוועדה, לוועדת משנה מתוכה, שיהיו לה מלוא הסמכויות ולא יצטרכו את אישור מליאת הוועדה. חבר-הכנסת מירום אמר שהוא לא רוצה שיקראו לה ועדת משנה אלא תת-ועדה.

עמ' 7 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

מ' מזוז:

זו היתה יוזמה ממשלתית. להבדיל מחוק חברות ממשלתיות, כל מיני חברות בתחומים בטחוניים שצריכות אישור של וועדת כספים.

צ' ענבר:

לרבות ועדה משותפת לביקורת המדינה ולחוץ ובטחון, ועדת משנה לחקירות השב"כ. אמר חבר-הכנסת מירום שהוא רוצה שיקראו לזה תת-ועדה.

ד' מרידור:

ואפשר להאציל לה את כל הסמכויות של הוועדה הראשית.

רן כהן:

בוועדה לביקורת המדינה המצב ממש מגוחך. הטלת חסיון על הדוחות הכי סודיים צריכה לבוא למליאת הוועדה. ואז מליאת הוועדה צריכה להחשף לכל הדוחות.

צ' ענבר:

היום זה לא כך. היום יש תת ועדה. כל הסמכויות מוקנות לה בחוק, וזה בסעיף 5 לחוק הכנסת. אפשר אולי להגדיר את ועדת הכנסת לענייני השירות, כ"תת-ועדה כמשמעותה בסעיף 5 לחוק הכנסת, שתקים ועדת החוץ והבטחון". ואז יש לנו את הכיסוי המשפטי המלא. יש לנו בחוק את החובה של ועדת החוץ והבטחון להקים תת-ועדה עם כל הסמכויות.

ח' מירום:

פה אתה נותן את הפתרון המשפטי בלי שאתה נכנס לשאלה העקרונית האם תהיה ועדה של חצי-חצי עם ועדת החוקה או לא. הוועדה צריכה להיות מבין חברי ועדת החוץ והבטחון.

מ' מזוז:

אתה מציע שלצורך אישור הכללים והתקנות תהיה ועדה אחרת ולצורך השוטף תהיה תת ועדה אחרת.

ד' מרידור:

אני שאלתי.

א' אור:

התנגדתי בזמנו לתת ועדה אחרת שאני הקמתי עם היושב-ראש דן תיכון, זו הוועדה שקיימת היום שאתה הוספת לה מישהו בתור תצפיתן, וזו ועדתה משנה לביקורת המדינה של ראש ועדת החוץ והבטחון וראש הוועדה לביקורת המדינה. נוסף לוועדת המשנה יש ועדה נוספת שמורכבת מיו"ר ועדת ביקורת המדינה ומיו"ר ועדת החוץ והבטחון.

אני חושב שלא צריך להקים ועדה נוספת. אותה ועדת משנה תקבל את הדיווחים, היא יודעת מה קורה בשב"כ, היא מעורה - אני לא נכנס לתקופות היסטוריות ונכון שהיו תקופות שהיא היתה מעורה הרבה פחות, אם כי נכון שגם היום אפשר למנוע ממנה

עמ' 8 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

דברים אם מישהו יחליט לעשות זאת. אותה ועדה שהיא בקיאה בשב"כ ועוסקת בשב"כ -
האם בשביל להתקין תקנות צריך להקים ועדה אחר?

חבר הכנסת דן מרידור אמר שאולי נקים ועדה שהיא חלק מוועדת חוקה וחלק
מוועדת המשנה לשירותים - כמו שקורה בדיון הזה - והיא תשב ותדון בתקנות. לדעתי
אין בזה צורך.

ד' מרידור:

בחוק האזנות סתר מופיע דבר דומה.

א' אור:

את תקנות המשנה יכולה לאשר ועדת המשנה לשירותים וטוב שהיא תעשה את זה.
התקנות עוסקות בעבודתה ובדברים שהיא בקיאה. לכן אין צורך להקים ועדה נוספת.

היו"ר ע' לנדאו:

אני מניח שאין מחלוקת על ההגדרה בניסוח שהציע צבי ענבר לגבי ועדת כנסת
לענייני השירות, שהיא צריכה להיות שונה. הויכוח שהיה הוא, האם תת-הוועדה הזו
צריכה להיות תת-ועדה של ועדת החוץ והבטחון או תת-ועדה של ועדה אחרת. נסכים
קודם כל על מה שהציע צבי ענבר.

ד' מרידור:

אני מציע שינסחו את זה אחר כך. תת-ועדה זה חלק מהענין ולא כל הענין.

היו"ר ע' לנדאו:

האם יש מי שחולק על כך שהניסוח צריך להיות כך, שהתפוקה שלו תהיה תת-ועדה
שתקים ועדת החוץ והבטחון של הכנסת לענין זה.

ש:

יכול להיות מצב שתקים תת-ועדה שתהיה שונה מוועדת המשנה של ועדת החוץ
והבטחון.

א' אור:

לא.

היו"ר ע' לנדאו:

התשובה היא כן. זה יכול להיות. השאלה איננה אם היא תעשה או לא, אלא אם
היא יכולה. היא יכולה לעשות.

ש:

אני סבור שלא רצוי ולא טוב מכל הבחינות לפצל את זה לשתי ועדות, ועדת משנה
לשירותים חשאים שתקבל דוחות מהשב"כ, ותהיה תת ועדה נוספת שתאשר כללים ותקנות
של השירות. באופן תאורטי יכולות להיות שתי ועדות כאלה.

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר עמ' 9 מתוך 37 עמודים
16.7.98 עותק מתוך 5 עותקים

ח' מירום:

כל הזמן זה בתוך ועדת החוץ והבטחון. אני חושב שצריך להשאיר את זה כך. אולי יהיו שני משפטנים מצויינים בתוך הוועדה שאינם חברי ועדת המשנה וירצו להוסיף אותם לאישור הכללים?

ש:

חבר-הכנסת מרידור העלה שאלה חוקתית. הוא אמר שאין חובה להקים ועדת משנה לשירותים חשאיים ויכול להיות מצב של ואקום מסויים. אני מציע שאם תהיה ועדה כזאת, היא תהיה הוועדה. אם לא תקום ועדה כזאת, תבחר הוועדה בתת-ועדה. ליצור מצב שהוועדה תהיה הוועדה הקיימת, ואם לא תקום ועדה כזאת - להקים ועדה מיוחדת. ואז פתרנו את ההחוקתית.

היו"ר ע' לנדאו:

אבל אם כתוב ועדת משנה בשונה מתת-ועדה, האם החומר של ועדת המשנה יוכל - -

צ' ענבר:

במקרה הזה החוק עצמו מקנה. הסעיף של תת ועדות נועד להקנות לתת ועדה סמכות, כאשר החוק המסמך הסמיך רק את הוועדה. פה החוק במפורש מסמיך את ועדת המשנה.

ד' מרידור:

אני מציע שעל הנוסח יישבו אחר כך. חבל לעשות זאת בפורום רחב כזה.

א' אור:

אני חושב שהחשש של מר- [REDACTED] הוא חשש שוא. בסמכותו של יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון, בסמכות ועדת החוץ והבטחון גם היום להוסיף אנשים לוועדת המשנה, למשל משפטנים, או לשנות את ההרכב שלה. היום מפלגת העבודה, למשל, עושה שינויים בהרכב הוועדה. ברגע שזה תת ועדה, הניסוח עונה. אם זה בתחום ועדת החוץ והבטחון, ברור שזה נשאר בתחום שלה.

ש:

המצב הוא שיכולות להיות שתי ועדות - ועדת משנה שקיימת היום ותהיה ועדה נוספת, תת-ועדה לנושא אישורים.

א' אור:

יכול להיות בוועדת המשנה היום אין אף משפטן ויושב-ראש הוועדה רוצה להוסיף לה משפטן מקרב חברי ועדת החוץ והבטחון. הכל מקרב חברי ועדת החוץ והבטחון. זה לא נורא. כל זמן שזה מקרב חברי ועדת החוץ והבטחון וזה בסמכותה של הוועדה, אני מכיר את הדברים והמסורת.

היו"ר ע' לנדאו:

המסורת משתנה ואנשים משתנים. צריכים לתת תשובה לא רק למצב של היום.

ב' אלון:

אם זה הפתרון, אני לא מבין את העקרון שבמסקנה. אני הבנתי מרוח דבריו של חבר-הכנסת מרידור שהוא רואה בוועדת החוץ והבטחון יותר בטחוניסטים, והוא חושש שכמו שעד עכשיו נעשו דברים שהיו צריכים לצאת החוצה על ידי הרשות המחוקקת והם לא יצאו, זה יימשך, ולכן הוא רוצה סגנון שיהיו בו יותר זכויות אזרח, יותר רגישות משפטית של אנשי חוקה, חוק ומשפט.

האם המסקנה של דברי חבר-הכנסת מרידור היא, שבתוך ועדת החוץ והבטחון ייקבע אם יש טוהר משפטי או אין טוהר משפטי? איך נפתרת הבעיה שהעלית?

ד' מרידור:

מנהלים ויכוח לא על דברים שאמרתי. מה שאמרתי לגבי מה שהיה בעבר, זה לאור הדברים שנאמרו שיש מסורת. זו לא מסורת מוצלחת. זה לא שהיתה הצלחה. אני גם חושב שבוועדת החוקה, חוק ומשפט יושבים אנשים, שלצערי הרב לגבי חלקם לפחות הם וזכויות אדם הם מזרח ומערב, ובוועדת החוץ והבטחון יכול להיות הפוך. אני לא מדבר על האנשים אלא על הפונקציה שממלאים האנשים. אני לא נוגע בשאלה של הדרך הנכונה שהערת עליה קודם, שלא יכולים לדבר על ועדת משנה שאין שום חובה להקים אותה. זו שאלה שעליה אפשר להתגבר ואפשר לפתור. בדרך כלל זו תהיה אותה ועדה. ירצו להוסיף משהו? - יוסיפו. גם היום אפשר להוסיף אד-הוק את מי שרוצים.

אני מסתכל על סעיף 20, למשל, מה צריכות התקנות האלה לכלול. מה שם סודי? בתקנות כתוב: משמעת עובדי השירות - עם כל הכבוד, זה לא נוגע בכלל לסודיות, אלה דברים אלמנטריים שחלים על עובדי המדינה. לאחר מכן: הגבלות על עובדי השירות בתקופת עבודתם בשירות ולאחריה; תלונות וקובלנות לרבות תלונות נחקרים. איך ידונו בתלונות, איך ישמעו את הנחקר, האם יחקרו אותו, האם יתנו לו להפגש עם עורך דין, מי צריך לטפל בתלונות האלה - אלה התקנות. בתלונה יטפל מי שצריך לטפל בשירות, אבל איך יטפלו בה, מי בודק? האם השירות בודק? האם נקים משהו כמו מח"ש של השוטרים? אלה שאלות קונסטרוקטיוניות קלאסיות שלא נוגעות לשום מומחיות בשאלה איזה סוכנים מעסיק השירות ואיזה האזנות הוא עושה. זה לא נוגע לעניינים אלה.

התקנות מדברות על השגות לענין אי-התאמה בטחונית. מדובר על התקנות ולא על ההשגה עצמה. כמו כן היתר לפרסם מידע אסור לפירסום לי סעיף 18. על המידע עצמו יחליט מי שיחליט. כמו כן הפעלת סמכויות שוטר על ידי בעלי תפקידים בשירות.

ב' אלון:

אולי התקנות ייקבעו על ידי הוועדה הזו? אולי את חקיקת המשנה של התקנות תמשיך הוועדה הזו שבה אנחנו יושבים כעת ללוות, אבל הכללים וכל הדברים האחרים ימשיכו להיות בוועדת המשנה לשירותים. בכל חוק השר מתקין תקנות.

ד' מרידור:

יכול להיות שזה אפשרי.

רן כהן:

אני מציע שבאופן עקרוני נגיע להגדרה מה אנחנו רוצים, ולגבי המלה הכתובה ואיך זה יוגדר, גם היועץ המשפטי של הוועדה וגם נציג הממשלה יגדירו את הדברים. אני בעד שתהיה רק ועדה אחת. אני חושב שהדינמיקה של יותר מוועדה אחת היא יותר ממסוכנת, יותר מהכפלת הסכנה. זה לא שתי ועדות ועצם הפיזור ביניהם, אלא עצם העובדה שמתקיימים שני גופים, זה עצמו חייב ליצור מצב שבו דברים יתפזרו ויגיעו

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר עמ' 11 מתוך 37 עמודים
16.7.98 עותק מתוך 5 עותקים

גם להתנקשויות ועתונאים אורבים ואנשים מחכים ויצרים קיימים ופוליטיקה קיימת.
כל הדינמיקות האלה יוצרות מצב שבו הדברים יוצאים וזו סכנת נפשות.

ח' מירום:

איך תדון בהיתר לפרסם? אתה תבקש על רקע בעיה נתונה שתהיה.

רן כהן:

אני בעד פשרת חבר-הכנסת מירום, שמשאירים את ההגדרה הזו כהגדרה של תת-ועדת החוץ והבטחון, והאם זה יהיה בוועדה האורגינלית ההומוגנית או ועדה בתוספת משפטנים, אין בעיה. אני חושב שרוב המערכות נכשלו בעבר. ועדת החוץ והבטחון לא היתה מודעת לדו"ח חקירות השב"כ. ועדת החוץ והבטחון לא ידעה עליו, לא קראה אותו ולא ראתה אותו. היחידים שראו אותו היו אנשי ועדת השרים בממשלה והוועדה לביקורת המדינה.

ג' עזרא:

אני לא כופר בכך שליו"ר הוועדה, שלוועדה יש סמכות להוסיף אנשים אלה או אחרים אד-הוק. ההגדרה צריכה להשאר שמדובר בוועדה לענייני מודיעין, ומי שנכנס לוועדה הוא תחת אותם כללים של מי שנמצא בה.

היו"ר ע' לנדאו:

ואם לא תהיה ועדה לענייני מודיעין?

ע' עזרא:

אין דבר כזה. מה זה לא תהיה?

ד' מרידור:

אין חובה להקים ועדת שירותים.

ג' עזרא:

אני אומר שוועדת המשנה של ועדת החוץ והבטחון, היא תהיה הוועדה. ברגע שאתה קובע שזו הוועדה, באותו רגע כל מי שראש הוועדה מצרף אליה, כללי הוועדה חלים גם עליו. למעשה, אחרי הישיבה שאנחנו יושבים פה, אין סיבה שמישהו מאתנו לא יילך לעתונות, כפי שקורה בוועדת החוץ והבטחון. הכללים של הוועדה הזו לא ברורים ולא נהירים. אני בוועדה המשותפת של ועדת חוץ ובטחון וועדת הכספים, והכללים אינם דומים. הוועדה לשירותים חשאים היא הוועדה שעוסקת בנושא הזה ואם ירצו לצרף אליה אנשים נוספים, בבקשה.

א' אור:

נדמה לי שכללי ועדת החוץ והבטחון חלים גם על הוועדה הזו בה אנחנו יושבים כעת.

ד' מרידור:

אותם כללים בדיוק.

ג' עזרא:

מה הם כללי ועדת החוץ והבטחון?

ד' מרידור:

אותם כללים עצמם, וכשהיו לאחרונה הדלפות פראיות מוועדת המשנה של השירותים, והיושב-ראש לנדאו רצה לחקור מניין הם נבעו - אלה אותם כללים עצמם. אני לא מתנגד לוועדת המשנה לשירותים. יש שאלה עקרונית אחרת שדעתי היא אחרת והיא בדעת מיעוט. אני לא מתרגש מזה. דעתי היא שהחוק הזה דן בפגיעה חמורה בזכויות אדם בדרך כלל, יותר מאשר במשטרה. זה נעשה במקום סגור יותר מאשר המשטרה יש כאן שאלה של דרך חקיקה.

צריכה להיות ועדה שוועדת החוץ והבטחון תקום לענין זה. אני מניח שהיא תסמך את ועדת השירותים. שאלה שניה היא שאלה מהותית. אני מניח שדעתי היא דעת מיעוט והוא: שירות הבטחון פוגע בזכויות האדם בדרך כלל כדין - הוא רשאי היה לפגוע בהן - כמו שהרבה גופים אחרים פוגעים בזכויות אדם, כמו משטרה וכו'. ההבדל הוא ששירות הבטחון, בצדק, הוא גוף מאד סגור ואין עליו פיקוח של עתונות והציבור עצמו, וראוי שיהיה כך. אנחנו רוצים שזה יהיה סגור, ולכן צריך להגביר מאד את הפיקוח הפרלמנטרי עליו, כי אין מישהו אחר שיפקח.

יש פה שני שדות שנחתכים - שדה אחד הוא השדה הבטחוני, והשדה שני האנשים, זכויות האדם - העציר שנחקר, או האיש שמאזינים לו או האדם שפועלים כנגדו כדי להוציא ממנו מידע. אני חושב שיש חשיבות רבה שבגוף כזה יהיה פיקוח שונה מאשר היה עד היום ותהיה חשיבות יותר גבוהה לפונקציה של זכויות האדם, יותר גבוהה משהיתה עד היום. אני אומר את זה הרבה שנים. בדרך כלל נפגעו ערבים, ולצדדי לחלק מהאנשים זה לא היה איכפת כל כך, כשגם יהודים נפגעו, חלק מחברי מתרגשים מזה. בשבילי זה אותו דבר מכל הכיוונים.

ראוי שיהיה פה פיקוח אחר והייתי מציע ועדה משותפת של שבעה-שמונה-תשעה אנשים, הרוב מוועדת החוץ והבטחון וחלק מוועדת החוקה כמו שהוצע בוועדה הממשלתית הראשונה. זה ענין עקרוני. לדעתי ככה עדיף, וודאי לצורך אישור התקנות והכללים. אפשר להחליט כך ואפשר להחליט אחרת בשתי השאלות. השאלה הראשונה לדעתי מסוכמת, ועל השניה יחליטו.

היו"ר ע' לנדאו:

אתה רוצה ועדה אחרת לצורך מראית עין של הענין?

ד' מרידור:

חס וחלילה.

היו"ר ע' לנדאו:

אתה יצא מתוך הנחה שבאופן מהותי חברי ועדת החוץ והבטחון שונים לענין זכויות האדם מאשר חברי ועדה אחרת?

ד' מרידור:

לא. יש חברים מצויינים פה ורעים פה ויש חברים מצויינים ורעים בוועדה אחרת. אני מדבר על הפונקציה. ישבתי בוועדות האלה הרבה שנים ואני יודע מי האנשים. לפעמים אנשים מאד רגישים לבטחון ולזכויות האדם יושבים גם פה וגם שם.

עמ' 13 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

אני מדבר על הפונקציה שמטבע הדברים - זה לא תמיד כך לצערי - בוועדת החוקה מטפלים יותר בהיבט הזה ובוועדת החוץ והבטחון יותר בהיבט האחר.

היו"ר ע' לנדאו:

לא הוועדות עושות את זה. מי שעושה את זה בסופו של דבר הם האנשים.

ד' מרידור:

אני מסכים שנחליט שיהיו אנשים טובים... כיוון שדנים פה בכללי משמעת, אפשר להציע שהוועדה שתאשר את זה תהיה ועדת החוקה, חוק ומשפט. היא מאשרת את ענין המשמעת בכל שירות המדינה. למה צריך בכלל ועדת חוץ ובטחון? היא בכלל לא צריכה להיות מעורבת בזה. למה עובד קמ"ג לא מצריך ועדה מיוחדת והשב"כ כן? יש שירות המדינה, יש כללים לפי חוק שירות המדינה, למה צריך ועדה מיוחדת? מה ועדת החוץ והבטחון נוגעת לענין זה? אני חושב שצריך לחבר את זה. הטכניקה לא כל כך עקרונית אלא הענין הוא עקרוני. אם ייקבע שוועדת החוץ והבטחון תעסוק בזה - תהיה ועדת החוץ והבטחון.

א' אור:

חבר-הכנסת מרידור שוגה כשהוא מציג את התקנות כדבר שמישהו אחר צריך לעסוק בו. ההיפך הוא הנכון לדעתי. ועדת המשנה שבקראה במגבלות ובנושאי השב"כ, היא זו שצריכה לעסוק גם בתקנות למיניהן. אני יכול להראות שחלק מהתקנות נוגע ישירות לעבודה היומיומית של השב"כ. לכן חשוב שאותה תת-ועדה של ועדת החוץ והבטחון, היא שתעסוק בדבר. אינני רואה חרדה לזכויות האדם. אני מסכים שראש ועדת החוץ והבטחון יותר ממקוד בנושא בטחון. אצלי זה ענין עקרוני שזה יהיה בוועדת המשנה של ועדת החוץ והבטחון היא שתעסוק גם בתקנות.

היו"ר ע' לנדאו:

במתכונת הזאת אנחנו עושים אופטימיזציה מקומית על נושא העקרון. העקרון המרכזי הוא שהרשות המפקחת - הכנסת - אכן צריכה לעבור על התקנות האלה. זה דבר מכריע וזה נמצא פה. באיזו מידה זה יהיה צירוף של שתי ועדות או ועדה אחת, לשיטתו של אחד זו טעות לא גדולה אם זה יהיה כך, ולשיטתו של השני זו טעות לא גדולה אם יהיה אחרת.

א' אור:

לגבי זו טעות גדולה.

היו"ר ע' לנדאו:

אני מבקש מאנשי המקצוע המלווים אותנו לנסח את זה ברוח הדברים שנדמה לי סוכמו על דעת כולם. אם הדבר יגיע לחקיקה, אני מציע שעמדתו של חבר-הכנסת מרידור תובא להסתייגות, אם ירצה בכך. הסיכום הוא שתהיה תת ועדה שתמונה על ידי ועדת החוץ והבטחון לצורך הדברים האלה.

ש

הייתי רוצה לראות את תת הוועדה שתמונה מורכבת מחברי הוועדה של השירותים החשאיים וחברים נוספים שהוועדה תקבע. תאורטית בעוד שלוש שנים יכול להיות יושב-ראש ועדה אחר בוועדת החוץ והבטחון, והוא יוכל לומר שהוא מחלק כך שחלק יהיה בוועדת שירותים חשאיים וחלק בוועדה אחרת.

עמ' 14 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

ח' מירום:

אם אתה כותב "וחברים נוספים שהוועדה תקבע" אתה מניח שצריכים לבוא חברים נוספים. למה לך להכניס את זה?

ש: [REDACTED]

יכולה להיות ועדה לשירותים חשאיים, שבה השירות מדווח והיא מכירה את השירות ומטפלת בו באופן יומיומי במשך כל השנה ויכולה להיות ועדה אחרת מחברים אחרים של הוועדה שעוסקת בשירות וזה למעשה אותו דבר. המהפך המרכזי של החוק, שהשירות הציע אותו, הוא לתת לכנסת סמכות לאשר כללים של השירות, להכנס לקרביים בכל נושא ונושא ולא רק לקבל דיווחים או לבקש הסברים, אלא לשאול שאלות בנושא חקירות ובנושא היתרים וכן הלאה. זה אומר לעסוק בשירות בצורה הרבה יותר עמוקה ומסיבית מזו שעסקו בה עד היום. לכן אני סבור שוועדה אחרת בהרכב אחר זה דבר לא רצוי.

היו"ר ע' לנדאו:

באופן עקרוני מה שאתה אומר בהחלט יכול לקרות. אבל צריך לצאת מהנחה שיושב-ראש הוועדה, כמו גם חברי ועדת החוץ והבטחון, גם בעתיד אמורים להיות מן היותר סבירים בכנסת. אם הוועדה תתחיל להתנהג באופן בלתי-סביר, זו תהיה פחות בעיה ממה שאתה מציין.

ד' מרידור:

כיוון שהשירות לא מופיע רק בפני ועדת המשנה לשירותים, אלא מופיע גם בפני מליאת הוועדה, למה שהתקנות לא תאושרנה על ידי מליאת ועדת החוץ והבטחון? לא הכללים אלא התקנות.

ש: [REDACTED]

ראיתי שבדברים פשוטים, שלכאורה נראים לא סודיים, תוך כדי אישור תקנות, נכנסים ושואלים שאלות, ואנחנו רוצים להיות מסוגלים לפרט את הפירוט המלא בדברים הכי סודיים והכי חסויים של השירות.

ד' מרידור:

התקנות יתפרסמו. זה לא דבר סודי.

ח' מירום:

כדי שתקבע תקנה שעוסקת בהיתר פירסום, אתה רוצה לדעת איך הם נוהגים, למשל, בעניינים שנהוגים בדרכי חקירה. אתה רוצה לדעת איך זה נוהג שם, אתה רוצה לראות את זה.

ד' מרידור:

דרכי חקירה לא קשורות לתקנות. סעיף 20 מדבר על תלונות, הגבלות על עובדי השירות בתקופת עבודתם.

ש: [REDACTED]

למשל, השגות על אי-התאמה בטחונית.

עמ' 15 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

ד' מרידור:

יש כללים שנוגעים לעניינים חסויים. התקנות אינן חסויות.

א' אור:

התקנה עצמה איננה חסויה. אבל היא עוסקת בנושאים חסויים.

ד' מרידור:

במשמעת עובדי השירות, מה יכול להיות חסוי?

א' אור:

איך חקרו, בעיות בחקירה וכן הלאה.

ח' מירום:

אי-התאמה בטחונית, למשל - אדם בא מארץ זרה ואיננו מתאים מבחינה בטחונית. הוא מעלה את בעייתו בוועדה. אנחנו במליאת הוועדה ושואלים למה לא אישרו ליוצא ארץ מסויימת - - - תמיד מבקשים דוגמאות.

ש' [שם]:

יש לנו נסיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אנחנו מעלים נושאים שלכאורה הם גלויים וברורים. תוך כדי כך עולות שאלות. מבקשים אינפורמציה. לא נגיד לוועדה שזה לא שלהם, או שאת זה לא רוצים לפרסם. תוך כדי הדיון נשאלות שאלות על ידי חברי הוועדה. למשל, ענין של פסילה בטחונית - ישאלו כמה נפסלו, למה נפסלו וכו', דברים שלגיטימי שישאלו אותם ושואלים אותם. אנחנו נהיה במצב שלא נוכל לפרט את הדברים בפני הוועדה.

ד' מרידור:

סיווג זה ענין לכללים ולא לתקנות. חקירות בכללים. חיפוש בכללים. התקנות נוגעות לדברים שנוגעים לכל עובדי המדינה.

ש' [שם]:

השגות בענין אי-התאמה בטחונית מופיעות בתקנות. אפשר להוציא את זה.

מ' מזוז:

הבעיה העיקרית היא בפיצול. אני מניח שגם הרשימות של תקנות וכללים לא יישארו כך. כשמתחילים לדון מסתבר שצריך להעביר משהו מפה לכאן ולהיפך. כל פיצול הוא ביעיתי.

א' אור:

אני רוצה להתעקש שזה ישאר בתחום ועדת המשנה. ועדת המשנה, אחרי תקופה מסויימת מגלה יידע, בקיאות והבנה בכל הדברים של עבודת השב"כ. זה לא עיסוק בתקנות. תקנות אינן דבר יבש. בשנים האחרונות הגענו למצב שועדת המשנה היא ברמת בקיאות, שכאשר אומרים תקנה, אומרים בדיקה בטחונית, יודעים על מה מדברים. מבחינה זו ועדת החוץ והבטחון היא כמו ועדת החוקה, חוק ומשפט. אותה הבנה של חלק מהאנשים והבקיאות בנושא. אי-אפשר להפריד את העיסוק בתקנות להבנת הגוף והמניעים

עמ' 16 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

שעומדים מאחוריו. לכן, מה שסיכמנו שזה יהיה בתחום ועדת המשנה לענייני שירותים, עם הניסוחים המתבקשים שהעלה היועץ המשפטי, זה מה שצריך להיות.

היו"ר ע' לנדאו:

חבר הכנסת מרידור העלה סוגיה אחרת. הוא אומר שיש דברים מסווגים שצריכים להידון בוועדה סמויה. אבל תקנות, עקרונות שינוי התקנות - למה זה חייב להיות סמוי?

א' אור:

מה זה עקרונות, מה זה תקנות? על בסיס מה באו התקנות האלה? על בסיס נסיון מצטבר של חמישים שנה. אז אתה בא להיסטוריה ובוחן את התקנה. מי שאינו מכיר את הארגון ועבודתו, לא יוכל לעשות את זה.

היו"ר ע' לנדאו:

אין גבול לטיעון הזה.

א' אור:

נכון, הפרלמנט מפקח, ועדת המשנה קיבלה את סמכותה מוועדת החוץ והבטחון, מה עינכם צרה בזה?

ד' מרידור:

עד היום עשתה את זה המליאה. עד היום ענין המשמעת נעשה בוועדת החוקה.

א' אור:

כי עד היום לא היה חוק שב"כ.

ד' מרידור:

אבל המשמעת שלהם והתקנות נקבעו בחוק שירות המדינה.

היו"ר ע' לנדאו:

כל דבר שיכול לדון בו גוף יותר גודל, שידון בו, ולא גוף קטן.

ד' מרידור:

ברור שזה הקטנת הפיקוח על השב"כ ולא הרחבתו. עד היום תקנות המשמעת היו בחוק שירות המדינה, כולל עובדי השירות. היום מתקנים תקנות מיוחדות בחוק הזה. קודם היה פיקוח פרלמנטרי אחר, ועכשיו הפיקוח יהיה מצומצם ולא יידעו עליו. אם זה מקובל עליכם, בבקשה.

רן כהן:

קודם לא נדרשה הסכמה של ועדת כנסת.

עמ' 17 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

ד' מרידור:

נדרשה. כל תקנה אושרה בוועדה כלשהי. תקנות המשמעת היו בתקנות המשמעת הכלליות.

רן כהן:

חבר-הכנסת מרידור, אני חושב שהמגמה שאתה מבטא היא מגמה מאד נכונה. אבל לדעתי, העניין שלנו יהיה בהמשך החקיקה, איך להבטיח שכל מה שמתקיים בקרביים של הגוף הזה, יהיה גלוי בפני הפורום הזה. לדעתי, ככל שהפורום יהיה רחב יותר, הדברים יהיו גלויים פחות. לכן, בשלב הזה הדבר החשוב ביותר מבחינתנו הוא לדאוג שפני אותו פורום שממונה, שהוא גם קואליציה וגם אופוזיציה, שמורכב מאנשים יותר מקצועיים ויותר מנוסים ובדרך כלל יש ביניהם שרים לשעבר ואנשים בכירים במפלגותיהם, שבפורום הזה הדברים יהיו גלויים. לדעתי, עד עכשיו או בעבר מה שקרה הוא שהדברים לא היו גלויים במלואם. כשהגענו לחדרי החקירות וראינו את החקירות, לא ראינו את כל האמת. כשקיבלנו דיווחים, היו דיווחים שלא יכולנו לדעת מה אנחנו צריכים לשאול כדי לדעת את מלוא האמת. לדעתי זה לב העניין.

אני לא מאמין שאפשר יהיה לתת את הסמכות גם לגופים רחבים יותר וגם לקבל את האינפורמציה. בדרך כלל הנאמנות לבטחון תגרור למצב שבו יהיו הוראות לא כתובות שלא יובאו. יגידו שידועים שהדוגמאות ייצאו, ולכן הבה לא נגיד. יהיה שקר מוסכם. הדבר הגרוע ביותר הוא השקרים המוסכמים שמאלצים את הגוף לעבוד באופן לא לגמרי חוקי. אני מעדיף שיעבדו גמרי חוקי, אבל שיהיה פיקוח הדוק, מאשר שהפיקוח יהיה כל כך פתוח שיעבדו באופן בלתי-חוקי.

ד' מרידור:

השאלה אם הגוף המצומצם יהיה מורכב משתי ועדות או ועדה אחת.

א' רוטר:

אנחנו משוכנעים, גם על יסוד נסיון שכבר צברנו מול גופי חקיקה, שאי-אפשר לשכנע שום גוף מחוקק להוציא תחת ידו תקנה כתובה בלי שמסבירים לו את הדברים את הדברים כמו שצריך. המסקנה של ההחלטה שאנחנו מדברים עליה היא, שנאלץ בלית ברירה, חלק מהחלופות של סעיף 20, לבקש מכם להעביר אותם לכללים ולפי דעתי זו תוצאה פחות טובה. למשל, השגות בעניין אי-התאמה בטחונות.

ד' מרידור:

מה יהיה כתוב בתקנה? בתקנה יהיה כתוב הסוג?

א' רוטר:

אי-אפשר לבקש משום גוף אינטליגנטי להוציא תחת ידו מלה כתובה, בלי לתת לו את כל המידע כולו.

ב' אלון:

אני רוצה לחזור על מה שהצעתי קודם, שנבחין בין הכללים לבין התקנות ונראה בתקנות את המשך חקיקת המשנה, שאני מבין שהיא גלויה ויש לה אותם כללים שיש לחקיקה. כמו שלחקיקה של החוק הזה הוקמה ועדה מיוחדת ולא ועדת המשנה הרגילה לשירותים חשאיים, כך אותה ועדה, אותו הרכב שקיים כאן, תסיים קודם כל את הליווי לחקיקה, לאחר מכן הליווי לתקנות, שבפעם הראשונה ודאי אין בזה בעיה, ועד סוף. הכנסת הזאת, אם תהיה תקנה נוספת, זה יובא לאותו הרכב. אם יהיה שינוי בחוק הזה, מה תעשה?

היו"ר ע' לנדאו:

למשל, הכנסת הבאה יהיה שינוי בתקנות, מי יטפל בזה?

ח' מירום:

ככל הנראה זה יהיה בהרכב הזה.

א' אור:

אני מתנגד שזה יהיה כתוב בחוק.

היו"ר ע' לנדאו:

נעשה כאן פסק זמן. אני מניח שבמהלך הדברים הדברים ילובנו.

ח' מירום:

אנחנו מחוקקים פעם ראשונה. תמיד נוכל לבדוק את עצמנו ולבחון את עצמנו. בבסיס החקיקה הזו כל הזמן עמד החשש שמא דרך החקיקה נפרוץ למסגרות שצריך לשמור עליהן בחשאיות. נניח שלא תתקבל הצעתו של חבר-הכנסת מרידור, תמיד נוכל לחזור ולדון בזה בכנסות הבאות כדי לראות אם הוועדה טעתה. פעם ראשונה צריך לנסות בכל זאת עדיין לשמור במידת האפשר על היתרון של החשאיות.

ג' עזרא:

לגבי הגדרות "עובד השירות" - לדעתי, בשנים האחרונות חסרה הגדרה של אדם שמסייע לשירות.

מ' מזוז:

יש התייחסות, לא כהגדרה אלא כמהות לנושא הזה. לא צריך בשביל זה הגדרה. יש התייחסות מפורשת לנושא של סייענים, זה בסעיף 8(א)(4). הנושא מכוסה ולא צריך בשבילו הגדרה. מסמיכים במפורש את השירות להסתייע.

עמ' 19 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

ג' עזרא:

אני רוצה לקבוע את זכויותיו. אני מדבר גם על חובותיו של השירות באזהרה והתראה כלפי האדם הזה ולקיחת אחריות של השירות, במידה שהאיש הזה פועל בצורה לא ראויה. בלי האנשים הללו השירות למעשה איננו שירות, הוא לא יכול לעשות שום דבר. אין גוף שכל כך תלוי באנשים זרים כמו שירות הבטחון.

ד' מרידור:

אתה רואה בהם עובדים לכל דבר?

ג' עזרא:

אני מדבר על הגדרה נפרדת לסטטוס הזה.

ח' מירוס:

לצורך מה אתה צריך את ההגדרה הזאת? אתה רוצה להקנות לו זכויות?

ג' עזרא:

גם זכויות, גם חובות וגם חובות של הארגון כלפיו. צריך להזהיר אותו מראש. ראה פרשת מנבר, ראה פרשות אחרות.

מ' מזוז:

יש התייחסות לנושא הזה בהרבה סעיפים.

היו"ר ע' לנדאן:

אחרי הסיבוב הראשון הזה, נקבל ניסוח מחודש ומתוקן.

סעיף 2 -

בן כהן:

למה כתוב שמבנה השירות, יחידותיו ותפקידיהם ייקבעו בהוראות השירות ולא על פי חוק זה?

מ' מזוז:

לגבי פיסקה (א), יש בה שני מרכיבים. האחד הוא הוראה לקיים שירות בטחון, שהסמכויות שלו ייקבעו בחוק, וזה החידוש. רוב תפקידי ויעודו נמצאים רק בטווח הזה. תפקידי וסמכויותיו, חלקם נמצאים גם בחוקים אחרים, חוק האזנת סתר וכו'. יש פה עוד הוראה שיוצרת המשכיות. כלומר, אנחנו לא מקימים גוף חדש על ידי החוק הזה, אלא יוצרים המשכיות עם החוק הקיים עבור הגוף הסטטוטורי שעד עכשיו לא היה גוף סטטוטורי. זה ענין של טכניקה של חקיקה, שלא יתקבל רושם כאילו ממציאים מחדש את השירות. נותנים כאן גושפנקא חוקית לכל המערכת הקיימת.

ד' מרידור:

אמנם יש המשכיות, אבל יש הבדל. ההבדל הוא שמרגע שהחוק הזה ייחקק, מה שנעשה עד היום, אם נעשה מעשה שלא ייכלל במסגרת התפקידים של החוק הזה, אסור

עמ' 20 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

להמשיך לעשות. אתה לא ממשיך מה שהיה. הארגון קיים, אבל תפקידים יהיו רק הקבועים בחוק.

מ' מזוז:

לארגון ולעובדיו וכו' יש המשכיות. מבחינת הבסיס המשפטי, מהיום ואילך זה חייב להיות מעוגן בחוק הזה או בחוק אחר.

רן כהן:

לכן שאלתי מדוע אין הגדרה "לפי חוק זה".

ד' מרידור:

כי יש חוקים אחרים, למשל, חוק האזנת סתר.

מ' מזוז:

ציינתי שיש שורה של חוקים. קיימים היום מעל עשרה חוקים שבהם יש התייחסות לשב"כ לגבי כל מיני נקודות, כמו חוק האנזת סתר, חוק הגנת הפרטיות, חוק בזק.

רן כהן:

מדוע סעיף (ב) לא כפוף לחוק זה?

ד' מרידור:

הוראות תמיד כפופות לחוק. כאשר כתוב: מבנה השירות, היחידות והתפקידים, ייקבעו בהוראות, זה אומר שייקבעו רק בהוראות. אי-אפשר לקבוע שום דבר בתקנות גם אם רוצים. אני לא בטוח שיהיה קל להתייחס בתקנות לגופים שהתקנות בכלל לא יודעות על קיומם. ההוראות הן חיות חשאיות ולא מתפרסמות.

א' רוטר:

האם יעלה על הדעת שבתקנות יהיה כתוב שאגף חקירות לא יעסוק בתחום מינהל, למשל?

מ' מזוז:

שיטת ההסמכה אצלנו לא עוסקת בארגונים אלא בפונקציונרים. לכן, או בגוף כולו או של נושאי משרות. לא תהיה הסמכה קבוצתית של סמכויות שיינתנו למחלקה מסויימת או לאגף מסויים. יהיו חוקרים שיוסמכו לכך או עובדים שיוסמכו לכך אישית, או השירות כגוף או ראש השירות כפונקציונר. לכן, סעיף (ב) מדבר על מבנה פנימי של המערכת, ארגוני, אדמיניסטרטיבי.

ב' אלון:

למה אתה מרגיש צורך לכתוב את זה? כי זה מעין סעיף מילוט? הוראות שירות זה רק של ראש הממשלה. לי אין בעיה להכניס את זה לכאן, אבל למה זה חשוב?

מ' מזוז:

זה לא מאד חשוב במובן זה שאם זה לא היה, לא היה קורה כלום.

סעיף 3 -

מ' מזוז:

סעיף א' משקף את המצב הקיים, שלפיו הממשלה ממנה את ראש השירות, כמו את הרמטכ"ל וראשי השירותים האחרים. פה נתנו לזה גיבוי חוקי. המינוי הוא בידי הממשלה לפי הצעת ראש הממשלה שהוא השר הממונה.

ד' מרידור:

האם זה המצב הקיים? אני חושב שבמצב הקיים ראש הממשלה היה ממנה ומודיע לממשלה. הנוהג היה שראש הממשלה מודיע שהוא מינה. יכול להיות שיש שינוי ואני בעד השינוי.

מ' מזוז:

מבחינה משפטית - זה לא הוסדר וזה לא לגמרי ברור - זה גם המבנה בחוק יסוד: הצבא. השתדלנו לשמור על איזושהי הקבלה מבחינה מבנית. צריך להדגיש שהמינוי הוא בידי הממשלה כממשלה. הכוונה לממשלה במליאתה. לאחר מכן יש סמכויות שונות של הממשלה שיכולה להסמיך את ועדת השרים לענייני השרות לפעול בשמה בכל העניינים האחרים. הכוונה כאן הממשלה כממשלה במליאתה ולא באמצעות ועדת שרים. התלבטנו האם לכתוב "במליאתה" אבל החלטנו שמבחינה לשונית זה מיותר. הכוונה במפורש במליאתה. נוסף לכך, הפירסום ברשומות הוא פועל יוצא של המציאות שזה מפסיק להיות מינוי חסוי של ראש השירות, וכדי לתת לזה יותר תוקף ומשקל פורמלי, הוספנו גם את הפירסום ברשומות.

רן כהן:

אני חושב שיש הבדל בהגדרה בין "הממשלה" לבין "הממשלה בישיבה". אני חושב שזה צריך להיות בישיבת ממשלה. זה לא יכול להיות נושא שיעבירו עליו משאל טלפוני, זה לא יכול להיות נושא שתוקם ועדת משנה שהממשלה תסמיך. אני חושב שזה נושא שמן הראוי שאמנם יהיה מינוי של הממשלה, כיוון שהממשלה היא המפקדת על המוסד הזה.

מ' מזוז:

לפני חצי שנה המצממלה החליטה על הקמת ועדה מייצגת לנושא מינויים בכירים, בראשות השופט בן דרור וחברים בה נציב שירות המדינה ואיש ציבור שהיה אלוף במילואים דורון רובין. הוחלט שתהיה איזושהי מערכת בקרה. אחת ההוראות שנקבעו שם, בין היתר, היא, שמועמדים כמו ראש השירות שנמנה במפורש באותה החלטה, הרמטכ"ל, ראש המוסד, נגיד בנק ישראל - עוברים דרך הוועדה הזאת. כתוב בהחלטה שזה יהיה מונח על שולחן הממשלה לפחות שבעה ימים לפני המינוי, כך שלא יהיו מחטפים של הבוקר האחרון.

ד' מרידור:

במה שאתה אומר יש בעיה, חבר-הכנסת רן כהן. בשום חוק אחר לא כתוב שלהכריז על מלחמה אפשר רק בישיבת ממשלה. אתה לא יכול דווקא את זה לייחד. ממשלה נורמלית לא עושה את זה בחטף. הבעיה עם "במליאתה" היא, שבחוקים אחרים זה לא כתוב.

עמ' 22 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

מ' מזוז:

כתבנו את זה במפורש בדברי ההסבר, כך שלא תהיה אי-הבנה שזה יכול להעשות באמצעות ועדת שרים.

ד' מרידור:

תקנון הממשלה קובע איך מחליטים. מתי עושים משאל או נוקטים בדרכים אחרות, זה ענין של שיקול דעת הממשלה.

צ' ענבר:

מה לגבי סעיף 41 בחוק יסוד: הממשלה?

ד' מרידור:

כתוב שראש הממשלה מציע והממשלה מאשרת.

צ' ענבר:

כתוב: ימונה בידי הממשלה כהצעת ראש הממשלה. אבל לאחר מכן נאמר: הממשלה החליטה להפסיק את כהונתו, הממשלה רשאית להאריך את כהונתו וכו'. אני לא בטוח שלא צריך לכתוב שסעיף זה לא יואצל.

מ' מזוז:

אני לא חושב שיש חשש שמישהו שמכבד את עצמו יוכל לתת פרשנות של האצלה. בכל המינויים שבאים לממשלה, אפילו הכי שוליים, מעולם לא נעשתה האצלה.

ח' מירוס:

אם הממשלה נוהגת באי-סבירות, או שיש בג"ץ כדי לעצור אותה, או שצריך להחליף אותה.

ג' עזרא:

המינוי לא תופס עד שפורסם ברשומות?

מ' מזוז:

כתוב: הודעה על המינוי. זה תופס. הודעה זה אינפורמציה. המינוי תופס מהרגע שהחליטה הממשלה. לגבי תקופת הכהונה, פה היו הרבה התלבטויות.

א' אור:

טיפלתי בזה עם יצחק רבין ז"ל. הוא ביקש שהגדרת תקופת הכהונה תהיה אחרי יעקב פרי. אז דיברנו על ארבע שנים בתוספת שנה.

מ' מזוז:

בהתחלה כתבנו חמש שנים. הנוסח האחרון היא לפי בקשה אישית של עמי איילון, אפשר להגיד.

ש: [REDACTED]

אנחנו חשבנו בהתחלה חמש שנים או ארבע והארכה של שתיים. הוא רצה לקצוב את זה בצורה זו.

מ' מזוז:

אני רוצה להציג אלטרנטיבה אחת שבכל זאת התלבטנו בה, והיא בעיה מבנית ולא כל כך משנה אם זה שלוש או ארבע או חמש שנים, אלא כל הטכניקה של שנה נוספת, שהיא טכניקה שמעוררת בעיה עקרונית. היא קיימת גם במישרת הרמטכ"ל ובמפכ"ל. הבעיה של תקופת הארכה קצרה שיצרת תחושה ציבורית שבעל התפקיד צריך להיות נחמד במיוחד ערב הארכה-לא הארכה, נראת רע. היתה התלבטות אם בכלל צריך לקבוע את המכניזם הזה של הארכה.

מצד שני יש איזשהו צורך ליצור מעבר חלק. אם קובעים ארבע שנים, שלוש שנים, חמש שנים, יכולה להיות איזושהי סיטואציה שלא נעשה מינוי או שמאיזושהי סיבה בדיוק באמצע פרצה מלחמה חלילה ורוצים להאריך את התקופה בחודשיים או לקצר חודשיים וכו'. צריך ליצור איזשהו מכניזם למעבר חלק.

אלטרנטיבה אחרת שעלתה היא לקצוב תקופה קצובה בלי ארכה עם סמכות לממשלה במובן זה שהוא ימשיך בכהונתו כל עוד הממשלה לא מינתה מישהו אחר, עם איזושהי הגבלת זמן. לתת לממשלה מירוח של שלושה חודשים-חצי שנה.

ג' עזרא:

במדינת ישראל יכול להיות ראש שב"כ לא מצלח באופן מיוחד. אתה רואה את זה לאחר שנה או שנתיים.

מ' מזוז:

זה בסעיף (ג).

ג' עזרא:

בתפקיד כל כך רציני ורגיש, למה שמראש תהיה תקופת מינימום? עם תקופת מכסימום אין לי בעיה, אבל מדוע צריך בתפקיד הזה תקופת מינימום? אני רוצה שיהיה לא יותר מארבע שנים פלוס שנה, אבל שיהיה ברור לממלא התפקיד שאין לו שום אחיזה ונחלה על ארבע שנים. שיהיה כתוב: תקופת כהונתו של ראש השירות לא תעלה על ארבע שנים.

מ' מזוז:

מלכתחילה הממשלה יכולה לקצוב תקופה קצרה יותר. בפיסקה (ג)(4) נאמר שהממשלה יכולה להפסיק את כהונתו אחרי שבוע או אחרי שנה או שנתיים, מכל סיבה שהיא תמצא לנכון.

ג' עזרא:

כאשר כתבת בהתחלה מה שכתבת "אם לא קבעה הממשלה תקופה קצרה יותר", ההפעלה של (ג)(4) היא הרבה יותר קיצונית. אני לא רוצה שתהיה קיצונית. נאמר שראש השב"כ בסדר, הוא בא ב-8 לעבודה והולך ב-6, אבל הוא לא רואה נכוחה את הסכנה בערביי רמלה ולוד, או שהוא לא מטפל בצורה קיצונית בנושא מסויים. הוא לא עשה שום מחדל ולא עשה שום דבר שבגללו מפטרים, אבל אנחנו ניצבים בפני שוקת שבורה. אני מציע

עמ' 24 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

לא לכתוב שכהונתו של ראש השירות תהיה ארבע שנים אלא לכתוב שכהונתו של ראש השב"כ לא תעלה על ארבע שנים פלוס שנה. את כל השאר להשאיר לשיקול הממשלה.

ב' אלון:

ובכל יום הוא יחכה למכתב פיטורים?

ג' עזרא:

אם הוא לא בסדר, יכול להיות. הוא צריך בכל בוקר להוכיח את עצמו. כל אדם שנמצא בתפקיד בכיר, נמצא במצב כזה. אני חושב שיותר ראשי שב"כ הפסיקו את פעולתם שלא בזמן. אני מדבר על כך שהארגון לא מצליח להביא את הפירות שלשמן הוא פועל. היו"ר ע' לנדאו:

אז ראש הממשלה אומר לו ללכת.

ד' מרידור:

אני בעד קביעת גג מכסימלי לשירות. אני חושש מארבע שנים, שזו בדיוק תקופת קדנציה של ממשלה. אני לא רוצה שהמינוי הזה יהפוך לפוליטי כשכל ממשלה באה אתה עם ראש שב"כ משלה. לכן שלוש שנים או חמש שנים עדיפות בעיניי.

א' אור:

זה לא יוצא חופף. אתה לא יכול לשלוט על זה בחוק. פעם אחת ראש שב"כ יתחלף באמצע, וזה משתבש.

ד' מרידור:

בפועל יכולה הממשלה להגיד לו ללכת הביתה ולמנות מישהו אחר. אני מציע לקבוע שלוש או חמש ולא ארבע.

אפשר לקבוע בנוסח שחבר-הכנסת גדעון עזרא הציע, שהממשלה תקצוב את כהונתו לתקופה שלא תעלה על ארבע שנים. כאילו ארבע או חמש היא הנורמה שאפשר לרדת ממנה.

צ' ענבר:

לתקופה שקבעה הממשלה.

ד' מרידור:

אני לא אוהב את הארכת הכהונה. אם הממשלה צריכה להחליט שנבצר ממנו למלא תפקידו, היא תחליט. ראש השירות שוכב בבית החולים - נבצר ממנו למלא תפקידו או לא נבצר? הוא ממשיך לתת הוראות, נבצר ממנו? מישהו אחר יאמר שהוא יותר מדי חולה. המצב לא ברור. "נבצר" זה לא דבר ברור. בהרבה חוקים הביטוי הזה לא טוב בעיניי. הממשלה תחליט.

צ' ענבר:

כחוק אחר נקבע מי קובע שנבצר.

ד' מרידור:

לא בכל החוקים. זה ביטוי לא טוב תמיד ופה גם לא צריך אותו. כאן יש אפשרות לגוף הקובע להחליט להפסיק כהונתו. נבצר זו אחת הסיבות להחלפה. אבל זה דבר טכני. אני מציע לקבוע תקופה אחרת מארבע שנים, דווקא כדי שראש השירות יהיה יותר עצמאי ושלא יהיה כפוף לפוליטיקה. דבר שני, הייתי מציע לא לכתוב הארכה כדי שלא יחשדו בו שהוא רוצה לרצות את הממונים עליו.

א' אור:

אני רוצה להעיר לחבר-הכנסת גדעון עזרא. אילו היה תיחום שנים לראשי שב"כ קודמים, חלק גדול מהם היה מסיים את תפקידו בצורה מכובדת, בלי דוחות ובלי דברים אחרים, ואני לא מדבר על רצח רבין.

למה רמטכ"ל, מכהן שלוש שנים וראש שב"כ ארבע? הוספנו שנה כי השב"כ שונה מהצבא. ראש המערכת בשב"כ תפקידו שונה מאשר תפקיד רמטכ"ל. מערכת הכפיפויות וסדרי העבודה בשב"כ עם אחרים ולהערכתנו טוב שתהיה שנה נוספת.

היו"ר ע' לנדאו:

למה ארבע שנים?

א' אור:

הערכתנו היתה ששלוש שנים הן פחות מדי. להגדיר שלוש שנים לראש שב"כ זה פחות מדי בגלל אופי הארגון, מבנה הארגון וצורת עבודתו. צריך ללמוד את הארגון, גם אם אתה בא מהארגון. עובדה היא שכל ראשי הממשלה העדיפו שראש השב"כ יהיה הרבה יותר זמן. מערכת היחסים בין ראש השב"כ לבין ראש המערכת הרבה יותר מורכבת.

אני מעדיף ארבע שנחם פלוס אחת. אני גם לא רוצה תקופה ארוכה מדי. אדם שנמצא יותר מדי זמן בארגון, אם הוא רוצה או לא רוצה, הארגון קופא על שמריו. אם לא נחליט על הארכה, כל ממשלה שתהיה תכניס שינוי. החיים מלמדים שתמיד, אם ראש השב"כ הוא טוב, יש לכל ראש ממשלה רצון להאריך את תקופת כהונתו. זו פעם ראשונה שאמרנו לראש ממשלה, שגם אם ראש השב"כ מעולה, הוא לא יהיה שמונה שנים ולא שש שנים. הארגון מתחיל לקפוא על שמריו ולהסתאב. העדפתו האישית של ראש הממשלה בסוף פוגעת בארגון.

בנושא של "נבצר" אני מקבל את דברי חבר-הכנסת מרידור. לממשלה יש אפשרות להפסיק את כהונתו. אם זה יהיה מפאת מחלה או משום שאיננו מתאים או מסיבה אחרת, זה לא משנה. אני מציע להשאיר ארבע שנים עם אפשרות הארכה בת שנה אחת. הסמיכות לבחירות בכלל לא ראלית. עובדה שעד היום ההחלפות לא היו פוליטיות אלא נעשו בין התקופות. מספיק שראש שב"כ אחד מתחלף שלא בזמן וזה לא יוצא בזמן בחירות. הבחירות גם הן אינן קבועות. אין לזה קשר למועדי הבחירות. אני מציע להשאיר את זה כך.

ב' אלון:

רוח הסעיף הזה היתה בהשוואה לרמטכ"ל. ראש השב"כ קשור לראש הממשלה וללשכת ראש הממשלה. כל מה שקשור לעבודה שלו קשורה לראש הממשלה יותר מזו של הרמטכ"ל. לא הייתי רוצה שראש שב"כ יחוש כל הזמן שהוא כמו חייל שאין לו שום שיקול דעת וכל רגע אפשר לנפנף לו. אם יש משהו דרמטי שבשלו הממשלה מתכנסת ומקיימת את סעיף (4) ומחליטה על הפסקת כהונתו של ראש השירות, זה יהיה דרמטי. זה מאד חשוב. לראש השב"כ יש ראש גדול בסך הכל.

עמ' 26 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה חו"ב/וועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

אם נוסיף את המלה "תקופת כהונתו של ראש השירות תהיה ארבע שנים רצופות" אולי נפתור את הבעיה שבשלה בזמנו הזעיקו את הרמלין. לפי החוק הזה, אם הוא כבר כיהן ארבע שנים, הוא לא יוכל לכהן יותר.

ד' מרידור:

אם הוא כיהן ארבע שנים רצופות, גמרנו. אילו הרמלין היה מכהן ארבע שנים בזמנו ואחר כך בשנת 4-1983 היו רוצים להחזיר אותו, זה היה בלתי-אפשרי.

ב' אלון:

אני רוצה שאפשר יהיה להחזיר אותו. לדעתי כדאי להתייחס לזה.

א' אור:

אתה מתכוון לתת אפשרות לממשלה להחזיר ראש שב"כ שהיה.

ב' אלון:

אני חושב שבין סעיפי הפסקת הכהונה צריכה להופיע כאן גם עבירה שיש עמה קלון.

ד' מרידור:

בחוק שירות המדינה אין הוראה שמיש עבר עבירה שיש עמה קלון מפסיק לעבוד. אין הוראה אוטומטית. יש פסיקה.

מ' מזוז:

פסיקה מחמירה מזה. גם מי שקיבל חנינה על עבודה שיש עמה קלון, לא יכול לכהן.

ד' מרידור:

אתה מקל בזה, חבר-הכנסת אלון. המצב היום הוא, שיוסי גנוסר, שלא הורשע, לא יכול לכהן בתפקיד אחר.

ב' אלון:

אני מדבר על עילת הפסקה, לא על מינוי.

ח' מירום:

לא קבענו כאן תנאי כשירות. אני לא בטוח שצריך להמנע מכך. בתנאי כשירות אני מבקש שלא ימונה מישהו שעבר עבירה שיש עמה קלון, ולא רק שתופסק כהונה. השאלה היא, האם לא צריך לשקול משהו בתחום הכשירות לפני שמדברים על עילת הפסקה.

לענין אורך תקופת הכהונה, אני נוטה לאורך תקופת כהונה של חמש שנים. שלוש שנים זה קצר מנשוא. ארבע שנים נראות לי אלא מתאימות בגלל מראית עין של השוואה קדנציאלית לקדנציה ממשלתית. חמש שנים נראות לי פרופורציונליות. וזאת ללא הארכה. הארכה יש לקבוע לפעמים כהוראת שעה לגבי מישהו שמכהן. אבל אם רוצים לקבוע כלל בחוק, כלל שמסתכל על הנורמה, לדעתי לא צריך לקבוע הארכה. צריך ללכת לת קופה של חמש שנים. להארכות יש אופי לא טוב ולא רצוי. אתה כפוף ממשלה וכדי

ועדה חו"ב/וועדת חוקה
עמ' 27 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי ביותר
16.7.98

שתזכה בארכה - ואין כמעט מי שלא רוצה לזכות בה - אתה צריך לרצות את הממונים. ראש השב"כ צריך להציג ללא מורא את עמדת הארגון, לפעמים בניגוד לתפיסה פוליטית של ממשלה, ואז ענין ההארכה, בהבדל מכפיפויות אחרות, הוא בעייתי. כאן מדובר בגוף מודיעיני, ובכל גוף מודיעיני החירות והיכולת של ראש הארגון לעמוד על דעתו ולייצג נאמנה את דעתו, חשובה ביותר, ובענין זה הארכה עומדת בסתירה לרעיון של ראש ארגון מודיעיני.

גם אני חושב שאפשר לבטל את סעיף (3). ודאי שהמלים "דרך קבע" מיותרות. מה זה דרך קבע? יש לי הרגשה שאפשר ליתר את הסעיף הזה.

ש: [REDACTED]

חבר-הכנסת אור ביטא את עמדתנו בנושא של ארבע שנים פלוס אחת. יש הבדל גדול בין הצבא לבין הארגון מבחינת מי שעומד בראשו, מבחינת הקשרים שלו והידע שלו. המרחק בין ראש השירות וראשי המרחבים וראשי האגפים הוא גדול מאד. ראש השירות נמצא בראש צומת שונה מהרמטכ"ל. באופן תאורטי את הרמטכ"ל גם סגן הרמטכ"ל יכול להחליף אותו או אלוף פיקוד מסויים יכול מחר להחליף אותו. זה קשה בארגון כמו ראש השירות. האישיות של ראש השירות זה דבר מאד רדיקאלי ומשמעותי. ברוב מדינות העולם, ראשי השירותים משרתים תקופה ארוכה, בהבדל מרמטכ"לים.

אשר לחמש שנים - אישית אין לי עמדה חד-משמעית. ראש השירות הנוכחי היה בדעה שיותר טוב שתהיה דינמיות ושיתחלפו. תקופת קדנציה ארוכה, אפילו אם ראש השירות מוכשר, היא לא טובה. בחלק מהנושאים של השירות הוא מתעייף ולא מחדש ולא מרענן. אני אישית הייתי מוכן שיהיה חמש שנים. עמי איילון עמד על כך שיהיו ארבע.

מ' מזוז:

במילא זה לא יחול על עמי איילון.

ש: [REDACTED]

הוא לא דיבר על עצמו. יש לו נסיון של שנתיים וזו אצלו קנספציה. אני רואה כמה חשוב הרעיון והראיה החדשה של הדברים לטובת הארגון. מצד שני, כשאני חושב שבעוד שנה וחצי תיגמר התקופה של ארבע שנים, בתחושתי האישית זה על גבול הקצר. אני חושב שארבע שנים צריכות להיות מינימום.

את השנה הנוספת צריך להשאיר כגמישות לממשלה. בסיטואציות שונות שיכולות להיות בטחונות או אחרות, יכול להיות מצב שחשוב לממשלה שראש השירות ימשיך בתפקיד ולא להביא לזעזוע מאד משמעותי בשירות עם חילופי ראש השירות. לפי הערכת, חילופי ראש שירות שונה מחילופי רמטכ"ל. המעורבות של ראש השירות עם גורמים רבים ושונים היא מסועפת מאד. גם לרמטכ"ל יש קשר עם כל מיני גורמים, אבל הוא לא מעורב כמו ראש שירות.

סוג הדברים שהשירות עוסק בהם, חלק גדול מהמידע והידע שישנו בשירות נמצא בראש של ראש השירות. יש מידור בין האגפים. ראש השירות מחזיק את המפתח לכל הדברים. המגע שלו גם עם הגורמים הרשמיים וגם עם הגורמים הלא רשמיים הוא רחב מאד. הוא נפגש במגרת תפקידו עם כל מיני גורמים [REDACTED] הוא יוצר מערכת הבנות אלה או אחרות. קשה לאדם חדש לבוא ולחדש את הכל. אדם חדש יש לו אישיות אחרת וגיישה אחרת וחבל להפסיד את כל הדברים שראש השירות רוכש במשך הזמן בנסיון וביידע במערכות השונות.

אני חושב שארבע שנים זה המינימום. לגבי חמש שנים, עמי איילון חושב שארבע שנים זו התקופה המכסימלית. לגבי שנה חמישית, נכון שברוב המקרים נושא המינוי

מבקש להאריך את התקופה. אבל בהחלט יכול להיות שגם לממשלה יש אינטרס שאותו ראש שירות ימשיך בתפקידו. לפעמים יש אינטרס של הממשלה. חבל לקבוע גבולות כאלה שאחר כך יהיה קשה לעמוד בהם ותהיה מניעה חוקית לעשות דבר לטובת הענין. נכון שיש כאן סכנה מסויימת שמי שרוצה להמשיך מעבר לארבע שנים, בשנה האחרונה עלול לגלות רצון למצוא חן כדי להאריך את מינויו. יש בזה סיכון מסויים, אבל כשאני לוקח את מאזן השיקולים של בעד ונגד, אני חושב שהגמישות להאריך לשנה נוספת, היא שמכריעה את הכף לעומת האפשרות של תלות מסויימת של ראש שירות בטחון כללי כדי לזכות בשנה נוספת.

היו"ר ע' לנדאו:

איך זה במדינות אחרות? כמה זה באמריקה או במקומות אחרים?

מ' מזוז:

בשתי מדינות יש התייחסות לכך ואני לא בטוח שהיא רלוונטית. בקנדה המינוי הוא לחמש שנים ויש אפשרות להאריך לעוד חמש שנים. באוסטרליה המינוי לשבע שנים ויש אפשרות להאריך לעוד שבע שנים. בארצות-הברית זה מינוי נשיאותי ואין מיגבלה.

רן כהן:

לעניות דעתי, הדבר החשוב ביותר לנו זו התרבות הפוליטית שלנו. אין תפקיד יותר חשוב - יותר חשוב מהרמטכ"ל - שיכול להגיע לרגישות מאד מאד גבוהה כמו הקשר שבין המערכת הפוליטית לבין המערכת הבטחונית, כמו הקשר של ראש שירות הבטחון. נקודת המוצא שלי היא שחייבים לקבוע כללי כשירות. אני לא יודע איך עושים את זה.

ד' מרידור:

הרמטכ"ל הוא תמיד אלוף.

רן כהן:

לגבי השירות, היו דברים מעולם. היו מינויים פוליטיים, היו מינויים חצי פוליטיים והיו אנשים כפופים. אנשים נדרשו לעשות דברים פוליטיים. היום השירות עוסק בנושאים שיש להם נגיעה פוליטית מאד רגישה ועדינה. היום, לא מחר. אי-אפשר לדלג על זה.

לכן גם כללי כשירות, אבל בעיקר נושא התקופה, הם מאד מאד רלוונטיים. הדבר היחיד שאני אומר בהחלטיות הוא: לא ארבע שנים. אני מאד שמח שהחוק לא נוגע לעמי איילון. אני החלטי בכך שזה לא צריך להיות ארבע שנים. בנקודה זו אגיש הסתייגות. ארבע שנים זו קללה בתרבות הנוכחית וברגישויות ובקיצוניות למיניהן.

ב' אלון:

תראה לי כנסת שגמרה ארבע שנים.

רן כהן:

לגבי ראשי ערים למשל, נקבעו חמש שנים, בדיוק מהסיבה הזו. זה היה אחד הטיעונים המרכזיים שבגללו הכנסת חוקקה את החוק של חמש שנים, כדי ליצור אי-חפיפה בין הדברים. ברור לחלוטין שכשיוצרים ארבע שנים, יוצרים מין לגיטימציה לכל ממשלה נבחרת למנות אולי את המקורב שלה או את מי שיעשה את דברה או מי שהיא מצפה שיעשה את דברה. בהיעדר מוצקות של תרבות פוליטית, ארבע שנים זה רע, ואני לא מתכוון לממשלה זו דווקא.

ועדת חו"ב/ועדת חוקה
סודי ביותר
עמ' 29 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת חו"ב/ועדת חוקה
16.7.98

א' אור:

אתה מבין שאין לזה חפיפה בחיים. זו רק תחושה.

רן כהן:

יכול להווצר מצב שכמה כנסות כן יעבדו על פי הסדר הקבוע בחוק. אני חושב שבענין זה יש לקבוע כלל, ואפילו לצורך מראית עין, של אי-חפיפה לארבע שנים, יש לזה מסר חשוב. אני בעד מחיקת סעיף (3).

צ' ענבר:

בענין "כהונת ראש השירות תיפסק", אני מבין שמה שלא יהיה, אנשי השירות ובתוכם ראש השירות נתונים גם לשיפוט המשמעותי של בית דין המשמעותי. אצל שופטים כשמדובר בשאלה מתי מסתיימת תקופת הכהונה, אחת העילות היא על פי החלטה של בית הדין המשמעותי של עובדי מדינה שראשי לפטר ולהפסיק כהונה.

מ' מזוז:

ראש מערכת לא יגיע אף פעם להפסקת כהונה על ידי בית הדין המשמעותי. למשל, רפי פלד כמפק"ל. אם יגיע למצב שצריך לעמוד לדין משמעותי, הוא יתפטר או פוטר. האמת היא שסעיף (ג) כולו נולד בשביל פסקה (4). רצינו למהול אותו קצת.

צ' ענבר:

הערה לענין "נבצר ממנו דרך קבע" - בחקיקת היסוד יש מנגנון לקביעת מה זה "נבצר ממנו דרך קבע". למשל, חוק יסוד: הממשלה, קובע לגבי ראש ממשלה, שאם חלפו 100 ימים רצופים שבהם נבצר מראש הממשלה למלא את תפקידו והוא לא חזר למלאו, יראו אותו כמי שנבצר ממנו דרך קבע.

ד' מרידור:

זה מנגנון לא מוצלח. למלא תפקידו זה גם מבית בטלפון?

צ' ענבר:

מה דינו של ראש השירות הנוכחי לגבי תקופת כהונתו?

ד' מרידור:

אפשר לקבוע בהוראת מעבר.

מ' מזוז:

אין לי בעיה להכניס הוראת מעבר. אם ראש השירות רוצה לכהן פחות מהתקופה הקבועה בחוק, במילא האופציה הזו קיימת בלי הוראת מעבר. הוראת מעבר היתה מוצדקת רק אם רוצים לאפשר לו לכהן יותר או שהוא כבר מכהן יותר.

צ' ענבר:

האם מינויו נקצב כבר?

מ' מזוז:

ראש השירות הנוכחי לא מבקש לעצמו יותר מארבע-פלוס אחת ואולי פחות. אם ירצה עוד פחות, ודאי שזה בידיו.

צ' ענבר:

למען הסדר הטוב בחקיקה אני מציע שייאמר מה דינו. אפשר לומר שרואים אותו כאילו מונה על פי חוק זה מיום תחילת מינויו, ואז פירושו של דבר, שכשהוא מונה, הוא מונה לארבע שנים.

ד' מרידור:

הרעיון של חבר-הכנסת חגי מירוס בענין תנאי כשירות, איננו פשוט. בצבא זה שונה. בצבא תמיד ימנו אלוף כרמטכ"ל. האלוף כבר עבר מסלול ויודעים שיש לו רקע. לכאורה יכול ראש ממשלה להביא חבר כלשהו שלו ולמנות אותו לראש שירות. באמריקה עושים את זה. אנחנו לא רוצים דבר כזה בתרבות שלנו. אינני יודע איזה תנאי שירות לקבוע. אני מתחבר לשאלת העבירות. לא ראוי שיכהן ראש שירות - לא מראש ולא בדיעבד - שהורשע בעבירה. ולא הייתי כותב עבירה שיש עמה קלון אלא משהו יותר כללי. אני רוצה לחבר את זה במיוחד לראש השירות וגם לענין התקופה.

אני מסכים עם מה שאמר כאן חבר-הכנסת רן כהן. אני חושב שלראש שירות יש כוח עצום שאין לרמטכ"ל, ולו מן הטעם שראש הממשלה איננו מחובר עם ראשי האגפים כמו שהרמטכ"ל הוא מחובר לאלופים. ראש הממשלה פוגש רק את ראש השירות וכמעט לא מתעסק בראשי אגפים. אלופים מופיעים בוועדות בכנסת, בקבינט, בממשלה. יש קשר. כאן יש צואר בקבוק שראש השירות מחזיק אותה. האינפורמציה שהוא מביא לראש הממשלה היא האינפורמציה היחידה שיש לו. מה שראש השירות לא רוצה להעביר, ראש הממשלה לא יודע, אלא אם יש דרכים לא לגיטימיות שבהן עוברים דברים, אם ראשי אגפים מדברים נגד ראש השירות, מה שגם כן קרה אצלנו.

הכוח הוא עצום. הפיתוי לראש הממשלה לנצל את זה הוא עצום. בעבר היה בזה שימוש פוליטי מובהק. ולא רק כלפי מפ"ם. תקראו את מה שכותב משה שרת כראש ממשלה בנוגע לאבי. הוא כתב: בא אלי ראש השירות וסיפר שאליהו מרידור מגביר את פעילותו בסניף תנועת החירות בירושלים. זה היה ב-1954.

גם היום השירות עובד על גבול הפוליטי כל הזמן. אין לו מנוס מלעשות זאת. הוא מטפל בפעילות חתרנית גם בצד היהודי, ימין או שמאל, ישנה שאלה אם אתה מאזין או לא מאזין למישהו שהוא איש פוליטי מובהק, אם אתה עוצר או לא עוצר אדם, עד כמה אתה עוקב אחריו. אני לא אעקוב אחרי איש פוליטי שעושה עבירות? כן אעקוב. השאלות הפוליטיות עולות גם היום, בין אם הוצאה מחוץ לחוק מצד זה או מצד אחר. אלה דברים שהיו וקורים גם היום. זה רגיש מאד והפיתוי עצום.

אתן דוגמה מהבוקר. אם נכון מה שכתוב בעתון שראש הממשלה רוצה לומר משהו אחרי פרשת מנבר - והוא כבר אמר בפומבי כמה זה חמור - ואם נכון מה שאומר שי בזק, שהוא לא סיפר לו - הרי שמישהו אחר סיפר לו. אם הוא עושה בזה שימוש פוליטי - הנה דוגמה טובה. אני רוצה להאמין לראש הממשלה ששי בזק לא סיפר לו לכום. אם ראש השב"כ יכול לספר לו ואם הוא עושה בזה שימוש פוליטי, ומדבר על רבין-פרס וכו' - הנה דוגמה קלסית של פיתוי של ראש הממשלה להשתמש באינפורמציה שראש השב"כ נתן לו.

מה המסקנה מכל אלה? לא שלא צריך לספר. הוא צריך לספר. המסקנה מכל אלה היא, שצריך לקצוב את הזמן. לא הייתי מאפשר הארכה. אני חושב שחמש שנים היא תקופה טובה.

עמ' 31 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת חו"ב/ועדת חוקה סודי ביותר
16.7.98

היו"ר ע' לנדאו:

לא הבנתי למה צריך לקצוב את זה?

ד' מרידור:

כי אני לא רוצה ראש שירות ששולט הרבה זמן. היה ראש שירות שלמערכת היה כלפיו אמון בלתי-מוגבל. אני אישית האמנתי שבפרשת 300 אמרו את האמת. האמנתי לכל מלה שהוא אמר, ואחר כך התברר מה שהתברר. אני חושב שהאינפורמציה שצובר ראש השירות היא אדירה. הוא יודע דברים מאד רגישים, לא רק פוליטיים. הוא מחזיק כוח עצום, ואסור שאדם כזה, מוכשר ככל שיהיה, יהיה יותר מדי זמן. חמש שנים נראות לי הגבול העליון. אני לא רוצה לכתוב ארבע שנים, מהטעמים שהוזכרו, אפילו סימבולית. לכן אני חושב שחמש שנים הן תקופה מתאימה, אלא אם הממשלה תחליט מראש אחרת.

הערה טכנית אחרונה - אם אמנם כל הכוונה לסעיף 3(ג) היתה למהול את הקביעה שמותר להפסיק את הכהונה, אפשר לכתוב רק על הפסקת הכהונה וזאת בסעיף עצמו. אפשר להוסיף בסוף הסעיף שהממשלה רשאית להפסיק את כהונתו קודם לכן, ולא להגיד מתי היא מפסיקה.

אני לא מציע לקבוע תנאי כשירות. אם ניגע בכשירות, צריך שתהיה התאמה בין כשירות מראש לבין כשירות בדיעבד, או לעבירה שנסיבותיה לא רק קלון.

ג' עזרא:

אני בעד תקופה של חמש שנים ולא בעד ארבע פלוס אחת.

היו"ר ע' לנדאו:

למה לא שש?

ג' עזרא:

כשראש השירות עומד להתחלף אחרי ארבע שנים, יש חוסר שקט בארגון והארגון מתנהג בצורה שונה מאשר כשראש השירות מתחלף לאחר חמש שנים. יש חוסר שקט במערכת, כשלא יודעים בדיוק מה עומד לקרות וכן הלאה. ככל שהתאריך קבוע, יהיה יותר שקט בארגון.

יש דבר גרוע בארבע פלוס אחת או חמש פלוס אחת, והוא, שלפעמים ראש שירות או רמטכ"ל מבטאים מחאה על ידי כך שאומרים: אתם מציעים לי שנה נוספת, אני לא רוצה שנה נוספת. אני לא רוצה לתת לאף אחד, גם לא לממשלה, להביע את אי-שביעות רצונה מהאיש, על ידי כך שהיא לא מאריכה את התקופה, ואני לא רוצה לתת לאדם אפשרות להצביע הצבעת מחאה נגד הממשלה ולא לקבל את ההארכה. מצד שני, אני חושב שהתפקיד מספיק רגיש וחשוב כדי לא לקצוב את הארבע שנים. לדעתי, כדי הצלחת השירות בתפקידו, לא קשורה בכלל בשאלה אם יש לו עובדים מצויינים. אני חושב שראש שירות בתקופה של ריגול וראש שירות בתקופה של אינתיפאדה, אלא שני אנשים שונים לגמרי. זה צריך להיות אדם עם ראש אחר ויכולת שונה, ויכול להיות שראש שירות יכול להיענות לתפקיד א' וחוסר יכולת לתפקיד ב'. בתקופה של ימין סוער, לקחת מישהו נגד ימין הסוער, לא נכון לעשות. אלה דברים שהיו בהיסטוריה.

אסור לממשלה לקשור את ידיה בנושא זה על ידי ארבע שנים מינימום. ברור שמדובר ככלל על חמש שנים, אבל לא להגיד: הוא יהיה כך וכך. אני מדבר על תקופה של חמש שנים. אחר כך לכתוב את סעיפי המשנה. לא צריך לכתוב שיהיה ארבע שנים אלא אם קבעה הממשלה תקופה קטנה יותר. המדינה תלויה בארגון הזה. נאמר שיש גל של

עמ' 32 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי ביותר

ועדת חו"ב/ועדת חוקה
16.7.98

מרגלים ממזרח אירופה ובאותו זמן זה הנושא העיקרי של השירות והוא לא מבין בזה שום דבר.

א' אור:

מה אתה מציע שיהיה הניסוח? שבאמצע יגידו: התחילה אינתיפאדה, מחליפים אותך? הממשלה תחליט שהוא לא מתאים.

ג' עזרא:

לכל תפקיד ובכל מקום יש נקודות יציאה ופה קבלנו את עצמנו בנקודות היציאה. את הקטע של "אם לא קבעה הממשלה תקופה קצרה יותר בהחלטת המינוי" הייתי מוחק.

היו"ר ע' לנדאו:

אני לא חושב שהניסוח שאתה מציע מסייע לדברים שאתה נוגע בהם.

א' אור:

ניתחנו יפה מאד ממה המוסד סובל, חבר-הכנסת מרידור עוסק הרבה מאד בטוהר המידות וכו'. הנימוק שלי הוא ראש הממשלה שעומד במצבים קשים מאד והוא רוצה שתהיה לו אפשרות להאריך את התקופה. אינני רוצה שיהיו פחות מארבע שנים, אבל אני רוצה לקבוע מראש חמש שנים. אני הייתי אומר חמש שנים ועוד שנת הארכה. אני חושב שצריך שלראש הממשלה תהיה אפשרות כזו, והחיים אמרו את זה. לדוגמה, ארבע שנים נגמרו תוך כדי אינתיפאדה וקשיים מסוג זה, כל ראש ממשלה יבוא לבקש שראש הממשלה ישאר עוד שנה. עושים את זה גם עם רמטכ"לים.

אינני רוצה שמראש ראש ממשלה יהיה חמש שנים עם הארכה של שנה, כי זה כבר שש שנים. אני רוצה שיהיה ארבע שנים עם אפשרות להאריך בשנה. יש מצבים שראש ממשלה יבקש שיהיה עוד שנה. אפשר להביא מצבים אחרים, שלאחר ארבע שני בתוך הארגון קרה דבר מה וראש הממשלה חושב שצריך להכשיר עוד שנה כדי להכשיר מישהו אחר.

אני חושב שלטובת הממשלה וראש הממשלה שעומד בראש הארגון הזה, צריך להשאיר את התקופה לארבע שנים ולאפשר הארכה בידי ראש הממשלה.

מ' מזוז:

לענין התקופה - חשבנו שמבחינה עקרונית צריך למצוא איזון בין צורך ליציבות ועצמאות התפקיד. רמטכ"ל הוא אלוף לשעבר ולכן הוא מכיר את המערכת ויכול להכנס לתפקיד מהיום למחר. לתפקידי שב"כ - גם אם בא משהו מבפנים ולא מבחוץ - יש צורך בתקופת לימוד ארוכה יותר, ולכן צריך למצוא איזון סביר בין הצורך ביציבות בתפקיד, לימוד התפקיד וכו', ועצמאות. המכשיר של קביעת קדנציה בחקיקה קיים בעשרות חוקים ותפקידים, והוא נועד לתת מידה מסויימת של עצמאות לבעל התפקיד, שהוא לא תלוי בכל יום ברצון הטוב של הממונה, אם כי זו לא עצמאות מוחלטת, כי יש סמכות להעבירו מתפקידו, אבל זו סמכות חריגה, זה היוצא מן הכלל.

יחד עם זאת השארנו פה גמישות לממשלה בשני פרמטרים - גם מראש לקבוע תקופה קצרה יותר, אם מסיבה כזו או אחרת היא לא רוצה למנות את האיש למלוא התקופה, וגם סמכות לממשלה להעביר את ראש השירות מכהונתו בלי עילה מיוחדת. זה יכול להיות מסיבות מקצועיות, יכול להיות כשלון אישי - מכל סיבה שהיא יש לממשלה סמכות בכל יום ויום, אבל העברה מכהונה היא מעשה דרמטי שדורש הסבר ציבורי.

לענין ארבע שנים, אני מבין שההסתייגות איננה למהות. יכון שבמציאות כמעט בלתי-אפשרי ליצור חפיפה, גם אם ירצו. יחד עם זאת יש בזה מסר. המסר יכול להיות

ועדת חו"ב/ועדת חוקה סודי ביותר עמ' 33 מתוך 37 עמודים
16.7.98 עותק מתוך 5 עותקים

שמישהו יטען שזה לא מקרה שקבעו ארבע שנים כמו תקופת כהונה של הממשלה אלא זה מלמד על כוונה.

ד' מרידור:

בחוק מבקר המדינה קבעו בכוונה תקופה ארוכה יותר, כדי שיעבור יותר מממשלה אחת.

מ' מזוז:

הבעיה שמציג חבר-הכנסת אור לגבי הארכה, תהיה קיימת גם כשיש הארכה. האריכו שנה ואז בתום השנה הזו האינתיפאדה תהיה בעיצומה, המרגלים יהיו בעיצומם. זה לא פותר את השאלה.

א' אור:

אני רוצה להשאיר לראש הממשלה אפשרות לבקש הארכה, כשיש לו סיבה לכך. אני רוצה שתקופת הכהונה תהיה ארבע שנים, ולא יותר מחמש שנים.

מ' מזוז:

לגבי כשירות והפסקת כהונה בשל הרשעה - לא מצאנו בשום חקיקה זרה שיש הוראות שקובעות כשירות. גם בחקיקה שלנו לרוב התפקידים הרגישים והבכירים אין הוראות של תנאי כשירות. מבחינה מעשית זה מאד מסובך. השאלה אם לא ייראה מגוחך אם נקבע תנאים טכניים.

רן כהן:

קודם כל שיהיה רקע בטחוני. שנית, שלא יהיה פעיל מפלגתי.

מ' מזוז:

מהרגע שהתמנה, זה ודאי אסור.

ב' אלון:

צריך לבחון את מבחן הממשלה הסבירה.

ד' מרידור:

בחקיקה לא. בחקיקה צריך להניח את הדברים הקשים ביותר. צריך להניח שינצלו את הכוח בצורה קיצונית ביותר האפשרית.

ח' מירום:

נבקש ממשרד המשפטים לבחון את סוגיה הזאת יחד עם משפטני שב"כ.

מ' מזוז:

באוסטרליה, למשל, יש סמכות להפסיק כהונתו של ראש השירות מטעמים של חוסר כשירות גופנית או נפשית, בהתנהגות בלתי-נאותה או אי-מילוי הוראות החוק. אבל זה לא נראה לי.

עמ' 34 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי ביותר

ועדת חו"ב/ועדת חוקה
16.7.98

לגבי הפסקת כהונה אנחנו לא בלקונה. אמנם אין לנו הוראה חקוקה בחוק בענין זה, אבל יש הצטברות לא מועטה של פסיקה שקובעת נורמות, שאנחנו יכולים להגיד בבטחון ודאי שאדם שיורשע בעבירה של קלון או נוסחה אחרת, לא יוכל להמשיך בכהונתו, וגם על דברים פחות חמורים. גם בלי לסמוך על ממשלה סבירה יותר או פחות, המשפט באופן כללי יסדיר או ימנע סיטואציות של כהונה, גם בכהונה וגם בהפסקת כהונה, במקרים חריפים. אני מוכן לנסות לבדוק שוב ולעשות סריקה בחקיקה שלנו, האם יש איזשהן אמות מידה רלוונטיות.

ד' מרידור:

אתה מוכן לקבל את ההצעה, שייכתב שהממשלה יכולה להפסיק את כהונתו?

מ' מזוז:

הצורך של סעיף (ג) נולד רק בגלל סעיף (4). חשבנו שאם יהיה כתוב שהממשלה תפסיק, זה ייראה קצת בוטה. במהות הסעיפים שמנויים כאן מובנים מאליהם.

ב' אלון:

לגבי רמטכ"ל מובן מאליו שהוא לא חייל ואופציית ההתפטרות ניתנת לו כמו לכל עובד מדינה?

א' אור:

כמו חייל בקבע.

מ' מזוז:

אולי נצרף את סעיף (ג) לסעיף (ב).

ש' [REDACTED]:

אנחנו תומכים ברעיון להוסיף את סעיף (ג) (4) לסעיף (ב).

היו"ר ע' לנדאו:

אם מדי פעם יש ראש שב"כ שהוא טוב במיוחד, אין שום סיבה שלא יהיה שש שנים ואפילו שבע שנים. לא בכל יום יש אדם שהוא יוצא דופן. הנחת היסוד היא שאתה רוצה למצוא מיתאם מסויים בין הכישורים לבין התפקיד שהדם ממלא.

א' אור:

לא לגבי נבחרים.

היו"ר ע' לנדאו:

גם נבחרים. גם בתוכנו תמצא אנשים שאומרים שחברי כנסת צריכים להבחר לשתי קדנציות או שלוש ולא יותר. אני מציע שיהיה מנוסח כך, שתקופת כהונתו של ראש השירות תהיה עד שש שנים, ועדיין תהיה בידי הממשלה אפשרות להאריך את התקופה לעוד שנתיים. נאמר שלראש שב"כ לוקח זמן די ניכר - ודאי אם הוא בא מבחוץ - ללמוד את תפקידו. האינפורמציה שהוא מרכז בידו היא לא רק בעלת משקל סגולי גבוה מעצם טיבה אלא גם בגלל העובדה שמטעמי מידור הוא לא יכול לחלוק אותה עם אנשים שמתחתיו. הבאת איש כזה לתפקיד, האיש הזה הוא מצויין, מעולה. אתה רוצה שאיש כזה

לא יהיה ארבע שנים. לא רוצים להשקיע שוב את תהליך הלימוד, להשקיע בו שנה-שנתיים, וכשהולכים להפיק ממנו את התועלת, הופ עברנו.

רואה ראש שב"כ מצויין, צריכה להיות לראש הממשלה אפשרות למשוך אותו לעוד שנה-שנתיים. במיוחד כשראש שירות כזה נפל בדיוק בתקופת חירום מסויימת, ובגלל אנינות הטעם של המשפטנים חייבים להחליף אותו אחרי ארבע שנים.

מ' מזוז:

קדנציות זה לא עקרון משפטי. זה עקרון של תורת המדינה.

היו"ר ע' לנדאו:

אני רואה דרך איזה מערכות כל הרעיונות האלה מחללים לתוך המערכת הפוליטית שלנו. זה בא דרך ועדת החוקה, זכויות אדם, משפטים. החקיקה הנוכחית סותמת את הגולל למצבים סבירים, שיש לך ראש שב"כ מצויין שאתה חפץ ביקרו ואתה רוצה שיהיה בתפקידו עוד שנתיים. זה לא דבר לבתי-סביר והחקיקה צריכה לאפשר את זה. בכל הכבוד לתחושות ולנסיון של ראש השב"כ הנוכחי, שרוצה להרחיב את התקופה גם לראשי שב"כ אחרים, כאן צריך לראות איך פועלות מדינות אחרות בעולם. חשוב לדעת מה קורה באנגליה, מה קורה בצרפת, בגרמניה ובארצות-הברית.

מ' מזוז:

באנגליה, ארצות-הברית וקנדה אין הגבלה חוקית, אבל הפרקטיקה בשנים האחרונות היא שממנים לתקופות קצרות. אני מעדיף חמש שנים על ארבע.

לענין הפיקוח - המסר שלנו הגיע לראש הממשלה. הוא ידע מה העמדה שלנו וההסתייגויות שלנו בתהליכים שונים של מינויים שהיו לאחרונה. אם היו ביקורות שקימת לפחות בעיה של מראית עין של מעורבות הפוליטיקה בצבא, פה קיים דבר אחר. הרגישות למינוי של ראש הגוף הזה שאוצר בידו כוח עצום שיכולות להיות לו השלכות גם על המינוי הפוליטי, חשוב שתהיה עין פוליטית שתסתכל על הדברים.

אני מנסה להעלות את האלה, באיזו מידה יש טעם להכניס את הסוגיה של מעורבות המערכת הפוליטית המפקחת בהליך המינוי, ולו באופן של התייעצות. שיהיה כתוב שראש השירות ימונה בידי הממשלה לפי הצעת ראש הממשלה, ולאחר התייעצות עם יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

ג' עזרא:

בדרך כלל זה יהיה מאותה מפלגה.

מ' מזוז:

נשקלה אפשרות של התייעצות עם ראש האופוזיציה. באוסטרליה זה נעשה. שם, אחרי הרבה מאד שנות שלטון של מפלגה אחת התחלף השלטון והסתבר שהצבא שם באופן קבוע ניהל האזנות ודברים אחרים נגד האופוזיציה של הלייבור. הוקמה ועדת חקירה ושינו את כל חוק השב"כ האוסטרלי. אחד השינויים שהם הכניסו הוא, שראש השירות שם מתמנה לאחר התייעצות עם ראש האופוזיציה.

השיקול בעד היה שזה מעל הפוליטיקה כדי שזה לא יהיה כאילו זה ראש שב"כ של ממשלה כזו או אחרת. השיקול השני שהועלה הוא, שזה סוג של אחריות בלי סמכות. משתפים את ראש האופוזיציה בהליך המינוי, הוא הופך להיות סוג של אחראי למינוי

עמ' 36 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

טודי ביותר

ועדת חו"ב/ועדת חוקה
16.7.98

הזה, אבל מאותו רגע ואילך אין לו שום סמכויות ואין שום מחוייבות כלפיו בכל המערכת הזאת. לכן העמדה הזו לא התקבלה. אני מציג את זה רק לידיעתכם.

היו"ר ע' לנדאו:

אני רוצה להשאיר עדיין את הסוגיה איך לשלב את האפשרות של הגוף המפקח, כלומר הכנסת, להיות מעורב בתהליך הזה עצמו.

ח' מירום:

אתה בעצמך אומר שאתה גוף מפקח, אתה רוצה להיות מעורב בתהליכי מינוי בגוף אקזקוטיבי? אם הוא רוצה להתייעץ אתך, הוא יכול. אבל להכניס את זה לחקיקה, לא.

היו"ר ע' לנדאו:

אני מדבר על להתייעץ באופן פורמלי.

א' אור:

אנחנו חולקים עליך.

צ' ענבר:

הכנסת יו"ר ועדת החוץ והבטחון או יו"ר ועדה כלשהי או ועדה כלשהי להליך הזה, היא דבר שעד היום לא היה לנו בגלל שיטת המשטר שלנו. היו הצעות כאלה לגבי רמטכ"ל ולגבי מפכ"ל. נתחיל פה, ואז הרשות המחוקקת תתחיל ליטול חלק יותר מדי גדול במינויים. תפקידה של הכנסת כגוף מבקר לא מתיישב היום עם שילובה להליך מינוי. הכנסת שותפה להליך מינוי של מבקרים, של נציב קבילות חיילים, של מבקר המדינה, נציב קבילות שוטרים - כל הגופים המבקרים, אבל לא גופים מבצעים.

רן כהן:

חבר הכנסת לנדאו, אתה מעלה את המקרה הפרטי כנגד העקרון הכללי. לכן יכול לקרות אמנם מקרה פרטי, שבו ראש השירות הוא כל כך מוצלח שהוא באמת נכס.

אין מה לעשות, מפקד טוב בדרך כלל לא עומד לחלוטין בפני עצמו. כל אחד מאתנו שעבד עם צמרת פיקודית, יודע שלעתים קרובות מאד, מטה טוב שעבד אתך, מביא לתוצאות טובות. אתה יוצר מצב של סתירה. יש ראשי אגפים בשירות שבתוכה יכולה להיות צמיחה של אנשים מעולים שיכולים להכנס באופן מידי, אבל הדרך חסומה. אתה יוצר כאן מודל למקרה סופר מוצלח שאתה רוצה להחזיק שש שנים. אבל ברגע שאתה קובע שש שנים, זה הופך להיות נורמה ללא יוצא מן הכלל, ואז אתה צריך לפטר אותו, וזה לא נעים וכו'. על המקרה הפרטי של הסופר מוצלח שאין כמוהו, יוצר מצב שנשארים כל הלא-מוצלחים.

א' אור:

אני מקבל במאה אחוז את מה שאמר היועץ המשפטי. מה שהיושב-ראש מציע, זה אבי-אבות החטא. הדבר הזה יתן חיפוי לחוסר רצון לקבל החלטה. אם מנהיג לא צריך לקבל החלטה, הוא לא יקבל אותה. אם קובעים זמן, הוא חייב לקבל החלטה. לטובת המוסד צריך לסיים את השירות בזמן. בהרבה מאד ארגונים, אם אנשים היו מסיימים בזמן, הם היו מסיימים עם ההילה של ההצלחה. מטרת החוק היא להכניס את המצויינות. אם ראש הארגון איננו מצויין, הוא ייצא לפני כן. אם תקופת הזמן תהיה שש שנים,

עמ' 37 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי ביותר

ועדת חו"ב/ועדת חוקה
16.7.98

לא יהיה ראש שב"כ שיהיה פחות מזה וכבר ימצאו את הסיבות לכך, כאשר הסיבה האמיתית תהיה שהמנהיג לא רוצה לקבל החלטות ולא רוצה להתחיל לעבוד עם אנשים חדשים.

- הישיבה ננעלה בשעה 12.00 -

